

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

Az Eötvös-alap botrányos elnök-választása.

Az Eötvös-alap a magyar tanítók legnagyobb anyagi értéke, a hazai néptanítás testvéri érdeklődésének és gondoskodásának biznysága és nagyerejű eszköze. Ezt a tanítóság szeretetteljes megsegítésére szolgáló gyönyörű intézményt — mint minden egyebet a világon — csakis szeretettel és egyetértéssel lehet felvirágoztatni s céljának minél tökéletesebb betöltésére vezérelni. Bármiféle okból származó egyenletlenség és szeretetlenség megmetyeljezi és elorsvasztja az ilyen intézmény életerejét és áldásosnak hivatott hatását s a lelkiismeretes és kötelességérző örökösöknek hasonló esetben csakis egyetlen teendője van: rögtön és alaposan kivágni a metelyt.

Az Eötvös-alap múlt heti közgyűlésén résztvettek többsége s ezek között vannak a vidéki kartársak majdnem kivétel nélkül, a legnagyobb megbotránykozással és keserűséggel eltelve szerzett közvetlen tapasztalatokat azokról a tőrhetetlenül erkölestelen és egészségtelen állapotokról, amelyek a tanítóság eme egyik legnagyobb és legfontosabb intézményének kebelében az elősdiék szívós makacsságával és szemérmertlenségével elhatalmasodtak. Ehhez az itélethez az alapot Gergely számtartónak az az előterjesztése szolgáltatja, amelyben megállapítani kívánta a közgyűlés által a könnyelmű pénzkezelés szomorú tényét. Ha valaha volt oka a tanítóságnak jogos büszkeséggel tekinteni az ő Eötvös-alapjára, ugyanoly mérvű bánat és szégyenerzet foghatja el ama szomorú és szégyenletes botrányok láttára, amelyek ott már jóideje napirenden vannak s amelyeket ott — minden jel arra mutat eddig — nem megszüntetni, hanem állandósítani akarnak.

Az Eötvös-alappal kapcsolatban már jóideje egyébről sem hall a tanító-ág, mint aminek egyetlen egy esetben sem lett volna szabad megtörténnie, az einökség botrányairól. Ennek gyönyörűségecs lajstromát itt felsorolni, terje-

delme miatt, lehetetlen, azonban sajnós — nem is szükséges, annyira élénk emlékezetében van mindenkinek. A most lefolyt közgyűlés eseményei — hihetetlen, de tény — felülmulták az eddigi botrányokat s meggyőződésünk szerint az eddig uralmon levő rendszerre föltették a koronát. A botrány-klikk ennél nagyobb már nem produkálhat, ezzel megtett mindent, ami kitelt tőle.

Az Eötvös-alapnak békés, szeretetteljes munkálkodás a célja és nem harc, a harcok leg-rútább fajából, a testvérharcból. Eleget juttatott ebből az utóbbi években, eleget arra, hogy minden morális érzésű és becsületes szándéku tanító mindenkorra megutálja azt. A magyar tanítóság egymás iránti szeretetének és egymás között való békéjének a biznysága és eredménye ez az eredetileg tekintélyes intézmény, szeretettel és békében kell azt állandóan vezérelni és fejleszteni. Ez a felfogása a hazai tanítóság túlnyomó többségének: a katolikus tanítóságnak.

A katolikus tanítóság eddig a kelletténél tétlenebb szemléelője — nem alkalmas az a szó, hogy: résztvevője — volt az Eötvös-alap dolgainak. Hogy mennyire volt helyes vagy helytelen ez az állásfoglalás, ez a jóhiszeműen, hogy ne mondjuk könnyelműen szerény tartózkodás, ennek megítélését nagyon megkönnyítik a következmények. Egészen a mostani közgyűlésig lehetett ennek a felfogásnak a jogsultságáról is beszélni. De a történetek után minden tanítói megnyilvánulásba, minden tanítói intézménybe bele kell vinni s az őt megillető első helyre kell állítani az ország tanítósága szűk számításal kétharmadának, a katolikus tanítóságnak morális és intellektuális erejét, mely nemcsak az egyetlen és igazi többség, hanem az egyetlen és igazi érték is a többi részében nagyon is szétszagotott népkultura hadseregében. A katolikus tanítóságnak a hazai egyéb tanítói szervezetek között páratlanul álló szervezetsége magával kell, hogy vigye azt az etikai alapokon nyugvó rendet és tisztességet, ami minden ténykedésében megnyilvánul s ami-

nek hiányát kinosan érezzük az Eötvös-alap elnökségénél.

A katolikus tanítóság békés és egyetértő munkalkodást kívánt látni az Eötvös-alap területén s ezért örömmel és megnyugvással fogadtuk a két, egymás iránt engesztelhetetlen irányzat elnökjelöltjei mellett a békét őszintén akartóktól Ember Károly jelölését. A három jelölt közül egyedül Ember Károly megválasztása jelentette volna az Eötvös-alap újabb, nyugodt tevékenységű korszakának kezdetét. Sajnos, az igazán békés szándékúak reményei nem teljesülhettek, az Eötvös-alap botránnyainak az elnökválasztó közgyűléssel nem hogy vége nem szakadt, hanem megsokszorozódva és megnövekedve fogják az újabb botránnyok szennyes hullámaikkal elárasztani tanítói közéletünket.

Hogy Trajtlér Károly nem való az Eötvös-alap elnöki méltóságára, azt már sokszorosan bebizonyította. Az elnökválasztást megelőző perid intrikái s a küzdelemnek az a módja, melyet obskurus gárdájával együtt a közgyűlésen alkalmazott, alkalmas volt a legjogosultabb és legengesztelenebb ellenszenv és a legvégsőbbig menő harc fölkeltésére, de a béke megteremtésére éppen nem. De hogy Trajtlér Károlynak joga sincs az elnöki székhez, az mindenki előtt tisztán áll, aki nem teljesen érzéketlen a közéleti morállal szemben: ugyanis 217 szavazó közül 122 szavazott ellene és 95 mellette és ő ennek dacára mégis elnöknek deklarálta magát.

Trajtlér a kultuszminiszter nevével korteskedett — reklámcedulára a Molnár Viktor leiratából célozatosan kiszakított mondat után nagyobb tekintély kedvéért a miniszter nevét nyomatta oda — s hónapok óta tartó korteskedés és minden lehető presszionálás után — pedig az ország tanítóságának minden Trajtlér-pártija leszavazott — az Eötvös-alap 10 ezer tagja közül mégis csak 95-öt sikerült szereznie.

Ezt a gyűlést a valóságnak megfelelően leírni nem lehet, csak a résztvevők impressziói felelnek meg a történeteknek. A «diadalmas» párt megdőbbsent és gondolkozóba esett szomorú és immorális győzelmének tudatán. Az ellenpártiak pedig mint egy ember férfiasan és méltóságteljesen emeltek óvást a magyar tanítóság egyetemenek tisztessége, komolysága és tekintélye ellen irányított eme silány támadás ellen.

A gyűlésen megjelent ellenzék becsülettel megtette kötelességét. Tegyük meg az Eötvös-alap többi tagjai is, hogy az ország tanítóságának egyhangú és impozáns demonstrációja mihamar elsöpörje az Eötvös-alapot bitorló és ahhoz nem méltó rosszakaratú klikket.

Azt hisszük, ez a hallatlan botránny végre a legnehezebb szempillájúak szeméit is fel fogja nyitni. A katolikus tanítóság, az a jó és jámbor katolikus tanítóság, mely eddig az Eötvös-alap színjátékaihoz csakis a statisztákat, a népséget és katonaságot szolgáltatta, mely jó és

hasznos volt a misera contribuens plebs, a nyomorult adózó nép szerepére, de komolyan sohasem jöhetett szóba a vezetőség megalakításánál, tekintsen ez egyszer maga körül s meggyőződven arról a lealázó bánásmódról, melyben állandóan részesítik — Ember Károly megválasztása ellen ugyanis, ámbár nyíltan elismerte mindkét harcoló párt, hogy egyéniségének sulya, erélye az elnökségre predesztinálják, azzal érveltek, hogy exponált, nyíltan katolikus tanfériú — használja fel és érvényesítse öntudatosan és kitartóan hatalmas erejét.

A katolikus tanítói körök csatlakozzanak a közgyűlésen résztvevő tanítóegyesületek erélyes óvásához s tiltakozásukat juttassák el mielőbb a kultuszminiszteriumhoz. Azután pedig vegyenek részt állandóan és következetesen az Eötvös-alap dolgainak intézésében. Az Eötvös-alap életébe egyedül csakis a kath. tanítóság kellő térfoglalása állíthatja bele az egyensúlyt, mint hogy a tanítóság számbeli és etikai többsége az ő részén van. A katolikus tanítóság őt megillető mérvű részvétele az Eötvös-alap békés működését biztosítani fogja.

Addig is azonban, míg a kath. tanítóság törvényes jogait gyakorolhatja és rendet teremthet, égetően szükséges az Eötvös-alap fölöttes hatóságának e botránnyos állapot megszüntetésére irányuló intézkedése. A magyar tanítóság jó hírneve, tisztessége és méltósága természetesen megkívánja e beteg állapot gyógyítását és a fekély továbbterjedésének megállítását. A kultuszminiszter úr közismert magas etikai felfogása bizonyára nem fogja megengedni a magyar tanítóság demoralizálását. Az *elnökválasztás ellen beadott óvások s a tanítóság vagyonának ama lelküismeretlen kezelése, melyről a közgyűlésen mindenki meggyőződhetett, sokszorosan megokolttá teszik tiszteletteljes kérésünket: küldjön ki a miniszter úr egy pártatlan s a mai vezetőségtől teljesen független kormánybiztost az Eötvös-alap ügyének a megvizsgálására és irányítására.* Ezzel megnyugtató a közvéleményt s alapos reményt nyújt az Eötvös-alap botránnyainak megszüntetésére.

Wohlmuth Ernő.

Az Orsz. Kath. Tanítói Segélyalap közgyűlése.

Nagy örömet hirdetünk a kath. tanítóságnak: országos árvaházunk ügye a megvalósulás küszöbén áll. Mennyi tanítónak a szíve könnyebbül meg erre az örömhírré, aki napról-napra, évről-évre nehéz, emésztő munkájában látta, érezte tovatűnni, elsorvadni életerejét s akinek a szívet kétségbeejtő fájdalom szorította össze apró, tehetetlen gyermekeinek láttán. A kath. tanítóárvának lesz már otthona; s mindaz az áldás és hála, ami ennek a tudatnak a nyomán

annyi ezer és ezer gyermekáldotta tanítócsalád otthonában fölfakad, szálljon mint a legnemesebb cselekedet boldogító öntudata annak a nemeslelkű főpaprak minden kincsénél értékebb szívére, aki e rideg világban is így hatalmas szeretetet és jóságot áraszt ki magából. *Pór Antal* esztergomi prelátskanonok azzal a fenkölt elhatározásával, hogy *félmillió koronányi adományával* nemcsak az esztergomi árvák, hanem egyben a tanítóárvák otthonának a létesítéséhez is hozzájárul, oly fejedelmi méretű jótékonytényt gyakorolt, amelyet szavakkal méltatni hasztalan igyekezet, amelyet kellőképpen értékelniünk csak a szív nyelvvel: legbensőbb érzésünkkel lehet. *Pór Antal* neve a kath. tanítóóság előtt halhatatlan, nagy szeretetét hasonló, soha el nem muló szeretettel viszonzozzuk. Mikor a Segélyalap elnökének: *Walter Gyula* püspöknek ajkairól elhangzott ez a korszakos bejelentés, mindannyian éreztük, hogy ez alkalommal ismét Krisztus jár közöttünk, az Ő szelleme nyilvánult meg, az Ő szeretete gondoskodik szegény árváink meleg otthonáról. *Pór Antal* nélkül még sokáig csak a távol jövő reménye lett volna árvaházunk. 25 év óta folyt már a gyűjtés s bár ez idő alatt a kath. tanítóóság anyagi erejéhez mérve hatalmas összeget, mintegy kétszáz ezer koronát gyűjtött egybe s bár a Segélyalap fenkölt lelkű elnöke, *Walter Gyula* püspök életének java tevékenységét ennek a célnak a szolgálatába állította, az országos árvaház nagy intézményének megvalósíthatásához még tetemes összeg hiányzott. *Pór Antal* szíve kipótolta ezt a hiányt. A további teendők sikeres elvégzése a Segélyalap vezetőségére hárul és legcsekélyebb kétségünk sincs aziránt, hogy *Walter Gyula* püspöknek a kath. tanítók irányában való hasonló nagy szeretete minden, akár kicsinyes aggályoskodáson, akár komolyabb akadályon keresztül is hamarosan életre fogja hívni a kath. tanítósnak önmagára nézve legszükségesebb és legüdvösebb intézményét: az országos katolikus tanítói árvaházat.

A közgyűlés lefolyása, melynek keretében e korszakos esemény történt, a következő volt:

A Segélyalap augusztus 27-én tartott ülését megelőzően 9 órakor az Egyetemi templomban szentmise volt. Fél tíz órakor kezdődött a közgyűlés a középponti papnevelő nagytermében, hol megjelentek: *Walter Gyula* dr., püspök, elnök, *Foltin János* prépostkanonok (Eger), *Bartosik Antal* kanonok (Nyitra), *Kolossváry Mihály* prépostkanonok (Vác), *Machovich Izidor* apátkanonok (Besztercebánya), *Zundl Péter* kanonok (Kalocsa), *Guzsvenitz Vilmos* stótanfelügyelő (Esztergom), *Heller Iván* apát (Székesfehérvár), *Stark Gyula* ig.-tanító, alelnök (Nagyvárad), *Ember Károly* lovag, *Bertalan Vince* (Esztergom), *Béres András* (Besztercebánya), *Fejes János* (Szombathely), *Cyórfy János*, *Házy Ferenc* (Székesfehérvár), *Jakubovics Sándor* (Nyitra), *Miklovics Antal* (Vác), *Nagy János* (Kalocsa), *Paulovics János* (Szatmár), *Rusznyák Ferenc* (Veszprém), *Szabó*

Sándor (Erdély), *Szóke Sándor* (Eger), *Urbányi József*, *Wohlmuth Ernő*.

A közgyűlést *Walter Gyula* püspök, a Segélyalap írádhatatlan buzgalmú elnöke a következő magaszárynyalású beszéddel vezette be:

Mélyen Tisztelt Középponti Bizottság!

Mámoritó öröm hatása villanyozta föl néhány nap előtt hazánkat. A halandók életében igen ritka, mondhatlanul örvendetes esemény rezegtetette meg varázsos erővel a szívek leggyöngédebb húrjait.

Ó Felsége, a rajongó szeretettel övezett apostoli király a nemzetek sorsát intéző jóságos Isten eléggé meg nem hálálható kegyéből viruló erőben és egészségben ünnepelte legmagasabb születésének 80. évfordulóját!

Még lobognak a szeretet, hódolat, ragaszkodás és hála vidáman csapkodó lángjai, amelyek a várva várt örömnapp virradatán az alattvalók millióinak kebelét szent hevületre gyulasztották.

Bügnak még a harangok ércnyelvei, amelyek az áldott uralkodó dicső életének e nagy nevezetességi mozzanatánál országainak lakóit buzgó hálaimákra szöfítették.

Körülárasztja még Árpád honának utjongó határait a legnemesebb érzelmek ama válogatott virágainak illatengere, amelyeket a hűséges alattvalók a nagylelkű fejedelem trónjának zsámolyára helyeztek.

Messzire csendülnek még a kitörő lelkesedés fényes megnyilatkozásainak azok az elnémíthatlan visszhangjai, amelyek Ó Felségét a legtiszteltebb, legszeretettebb és legboldogabb uralkodó gyanánt tüntették föl a világ bámuló szemei előtt.

Az öröm és szeretet, a hódolat és ragaszkodás, a hűség és hála e páratlan versenyében kettős jogcímen vesznek részt a tanúgy munkásai.

Egyrésztől szerény bár, de a hűség, engedelmeség, odaadás és hála tekintetében kinek sem engedő alattvalói ők a bölcsesség és nagylelkűség, az atyai szeretet és fejedelmi gondosság erényeivel tündöklő uralkodónak.

Másrésztől sok fáradsággal, nem kevés gondtal, többnemű lemondással küzdő bajnokai annak a tanúgynek, amely Ó Felségének népei minden irányú javaért aggódó lelkét állandóan a legmagasabb mértékben foglalkoztatta.

Mélyreható intézkedéseinek, századokra hivatott alkotásainak hosszú láncolata fényes bizonyítékokat szolgáltat a legmelegebb előszeretet, a leggondosabb érdeklődés mellett, amellyel a tanúgy fejlődését, haladását, virágzását előmozdítani óhajtott. Elénken visszatükröződik idevonatkozó fejedelmi tényein az a tudat, hogy a közművelődés egyike az állami élet legjelentőségtebb, legfontosabb érdekeinek. Keresztül csillámlik az a meggyőződés, hogy a nemzetek nyugalma, jóléte, virágzása szoros összefüggésben, benső viszonyban áll a lelkek értelmi fejlettségével, vallásos érzületével, erkölcsi nemességével. Bölcsen átlátta Ó Felsége, hogy ezek úgy az egyéni boldogulás, valamint az állami erő, tekintély és hatalom leghathatósabb tényezői, legszükségesebb feltételei, legbiztosabb alapjai.

Messzire tekintő gondoskodása kiterjedt a közművelődés minden ágára. Fölkarolta annak összes fokozatait.

A magasabb képzés, valamint a tudományok fejlesztésének, a művészetek ápolásának előmozdítása tekintetéből részint új főiskolákat létesített, részint a már fennállókat gazdagon látta el mindazon anyagi és szellemi eszközökkel, amelyek céljaik megvalósi-

tísihoz multhatlanul megkívántatnak. Gondoskodni kívánunk arról, hogy a társadalom alaposan képzett vezetőlétfiakat nyerjen. Hozzájárulni óhajtott ahhoz, hogy az ország résztvehessen abban az óriási szellemi versenyben, amelyben a nyugati műveltebb államok szinte bámulatos sikereket aratnak.

Nemcsak a tudományos képzés és középiskolai oktatás díszeskedhetik azonban teitokban gazdag fejlődési gondoskodásával.

Folytatva, részleteiben kialakította és betetőzte a szó szorosabb értelmében veti népnevelés ama hatalmas épületét, amelynek alapköveit a nagynevű Mária Terézia királyné tette le.

Óhajtotta, hogy a képzettség, az értelmesség becses kincsei, gazdagon gyümölcsöző tőkét összes állítva számára megközelíthetők legyenek. A művelődés éltező, termékenyítő sugara a legfélreesebb, a legalacsonyabb kúnyhukba is behatoljanak. Azok az adások, amelyek az ész fejlesztéséből, a szív neveléséből, az akarat acélozásából szétáradnak, a hegyek ormain és a völgyek mélyében egyaránt boldoguljanak.

Óhajtotta, hogy a Kárpatok ölen, az Alföld síkságain, az Adria partjain mindenütt díszeljenek azok a szent esernyők, amelyeknek falai között a népnevelés apostola: Isten dicsőítését, a királyi tisztelet, a haza szeretetét hirdetik.

Óhajtotta, hogy azokba a gyöngye csemétekbe, amelyekhez a haza virulásának reménye tűződik, melyben beoltassanak a munkaszeretet és önbecsülés, a takarékoság és megelégedés, a józanság és egyszerűség, a mértékletesség és becsületeszám az erényei, amelyek a nemzetek erejét megőrzik és fönnmaradását biztosítják.

A népnevelés nagylelkű fölkarolása, hatalmas fölrendítése egyike azoknak a vakítóan fénylő ékköveknek, amelyek Ő Felsége szent koronájában tündökölnék.

Hathatósan növeli e drágakő ragyogását az a legnagyobb érdeklődés, amellyel a tanügy szerény napokainak vertéksajtó munkásságát kísérik. Fokozza a buzdító elismerés, a lelkesítő kiünnetés, amelynek külső jeleivel érdekeiket jutalmazza. Hatványozza az a szeretetteljes atyai gondoskodás, amely anyagi helyzetük terheit könnyíteni, öreg napjaik nyugalmát megédesíteni, özvegyek és árvák küzdelmei fölött aggódó lelkeiket megvigasztalni kegyeskedett.

A félreismerhetlen bizonyítékok, amelyeket Ő Felsége dicső uralkodásának tartama alatti bőségesen szolgáltatott a népnevelés magasztos ügyének komoly méltánylása mezején, soha el nem hervadható levelek, amelyekből a tanügy munkásai lelkesedéssel fonhatják az elévülhetlen hála koszorúját a fönkelte szellemű Uralkodónak hőcseséget, szelidséget és jószágot sugárzó homloka köré.

Midőn ezt a koszorút az «Orsz. Kath. Tanítói Segélyalap» tagjai nevében a legmélyebb alattvalói hódolattal trónjának zsamolya elé helyezni bátorokdunk: buzgó fohászokkal kérjük a királyok királyát, kegyeskedjék beláthatlan időnkig megtartani Ő Felsége drága életét, amely az anyagi emelkedés és szellemi haladás, a tekintély és dicsőség, az egyetértés és béke megbecsülhetlen áldásait árasztja e hazára.

Szívem egész melegével és bensőségével üdvözölve a M. T. Középponti Bizottságot, van szerencsém a Segélyalap XXVI. közgyűlését ezennel megnyitottnak nyilvánítani.

A zajos tetszéssel fogadott lelkes megnyitó beszéd után *Muchovich* Izidor apátkanonok mondott köszönetet dr. *Walter* Gyulának.

Walter Gyula püspök jelentette, hogy az árvaház javára nála 55.888 korona 76 fillér gyűlt egybe. *Foltin* János prépostkanonok jelentése szerint az egri kaptalan kezelése alatt levő alapok 130.100 korona 92 fillért tesznek ki.

Walter Gyula püspök ezután örömmel közölte, hogy az árvaház eszméje mielőbb testet fog ölteni. *Por* Antal prelátus kanonoknak mintegy félmillió koronán épülő árvaháza kapcsolatot nyer a Tanítói Arvaház gondolatával, mit kitörő örömmel és lelkesedéssel fogadott a közgyűlés s a nagylelkű főpapot *Szöke* Sándor javaslatára táviratilag üdvözölte. *Foltin* János, *Szöke* Sándor, *Kolozsváry* Mihály föl szólalása után egy árvaházi bizottság alakítása határozatott el, melynek föladata lesz a kivitel módzatainak a nagylelkű főpappal egyetemben való megállapítása. Nagy elismeréssel adózott a közgyűlés azon tanítóknak, kik esztergomi tízéves találkozójukat azzal is megörökítették, hogy száz koronát a Katholikus Tanítói Arvaház javára adtak. Több indítvány elterjesztése és tárgyalása után átérték az ösztöndíjak és segélyek kiosztására: 100–100 korona ösztöndíjat kaptak: *Szoléczy* Teréz esztergomi em.; *Molnár* Margit győri em.; *Berencz* György kálcsai em.; *Dalibor* László kassai em.; *Szekely* Lajos nagyváradi l. sz. em.; *Sörös* József szatmári em.; *Gisztl* Lajos székesfehérvári em.; *Gerley* Kornélia esztergomi em.; *Huszár* Jenő szombathelyi em.; *Kishonti* Anna rozsnói em.; *Kristó* Ferenc erdélyi em.; az ösztöndíj további élvezetében meghagytak: *Bagi* Imre, *Erdőssy* Gyula, *Bereghy* Sándor, *Dobay* Emilia, *Lakatos* Imre, *Dobrovics* Mária, *Halmos* Aranka, *Kucsora* Blanka, *Dozsán* Mihály, *Láng* György, *Gaussky* Adolf, *Orafésik* László, *Hegedüs* László, *Hován* Irén, *Jakubovics* Lajos, *Lábai* Imre, *Sárvári* Lujza, *Tóth* Terézia és *Vitkovics* Kálmán.

40–40 korona segélyben részesültek a következő elaggott tanítók és tanító-özvegyek: *Besztercebányai* egyházmegye: *Lojek* József Szenástalu, *Plander* János Vrickó, *Szopkó* József Alsószabadi. *Eperjesi* egyházmegye: *Gojdic* András Csabaháza, *Hladonik* Mihály Csabaháza, *Juhász* János Viszló, *Jurics* György Kiskörösfő, *Kalapos* István Felsőszoleza, *Kaszencsák* Vazulné Eperjes, *Kárpáti* Mihály Tüskés, *Kellő* Antal Nagykunczfalva, *Krajnák* Péter Czigelka, *Lukács* Istvánné Kőtelep, *Megyesi* Simon Nyágó, *Mihalics* Mihályné Eperjes, *Oszlaczky* András Kőtelep, *Nevezky* István Részó, *Spák* Antal Csemernye, *Takács* Józsefné Végpetri, *Takács* Péterné Méhesfalva, *Zsatkovics* Andrásné Virava. *Erdélyi* egyházmegye: *Bálint* József Oroszhegy, *Borbáth* József Lovéte, *Kovács* Nándor Szőkefalva, *Orbán* Ferenc Csöb, *Sata* Mihály Gyimesközéplak, *Szabó* Antalné Kászónújfalu, *Székely* Ignácné Csikszentimre, *Veress* Jánosné Bélafalva. *Esztergomi* főegyházmegye: *Besskó* Antal Jókő, *Boros* József Etes, *Endrődy* Gyuláné Siótok, *Fekete* István Nána, *Hlaványi* János Garamkeszi, *Janda* Rezsőné Vág-szentkereszt, *Józsy* Alajos Egyháza, *Palásthy* Antalné Nagyszombat, *Ribánszky* János Barscseke, *Schenkó* Gyula Litva, *Stibló* István Dejtár, *Szkoff* Géza Hontbessenyöd, *Szokoly* István Bussa, *Szattyik* István Ólehota, *Terstyánszky* Adolf Nagykereskeny. *Győri* egyházmegye: *Czermann* Mária Nagy-Móriczhuda. *Kassai* egyházmegye: *Bujdos* Máttyás

Csobád, Stumpf Antal Enes. *Nagyvárad* *lat. sz. egyházmegye*: Kelemen Lászlóné Csorvás. *Nagyvárad* *gör. sz. egyházmegye*: Bitye János Tótos, Székula Györgyné Nagyszántó, Szilágyi János (Sujáivalva). *Nyitrai egyházmegye*: Baránek József Terhély, Csiszár Ferenc Könyök, Jakob Antalné Frenesénbán, Korenchy Vincéné Frivaldnádas, Sasváry Jánosné Nyitrapereszlény, Szpaczek Józsefné Neszlény. *Pannonhalmi egyházmegye*: Pákozdi Mihályné Győr-Újváros. *Pécsi egyházmegye*: Csáky Zsigmond Szabadszentkirály, Hukker Ádám Szalotnak, Miltényi Eiel Pécs. *Rozsnyói egyházmegye*: Nagy Pál Panyidaróc. *Szamosújvári egyházmegye*: Moós János Völcök, Valean Dénes Oláhcsaholy. *Szatmári egyházmegye*: Kunder József Nyiresaholy. *Székesfehérvári egyházmegye*: Grafly Károlyné Csákvár, Halász János Szár, Horváth Pálné Szekesfehérvár, Koller Lőrinc Pilisborosjenő. *Szombathelyi egyházmegye*: Iker János Rábakovácsi. *Váci egyházmegye*: Thuróczy Gáborné Diósjenő. *Veszprémi egyházmegye*: Belső Kálmán Nagykanizsa, Dely János Harkány, Nagy József Keszthely, Riger Mihály Várászló.

Végül *Kolozsvár* Mihály prépostkanonok kéri *Walter* Gyula püspököt, az Alap elnökét, hogy tartsa további szeretetében a szeretet ezen szép intézményét, a tanítóság halájjára bizton számíthat s ha az élet útjain tövisek is teremnek, e nemes munka rózsákkal kedveskedik majd. Ezzel az ülés az elnök lelkes ünneplésével véget ért.

A «Tanítók Országos Szövetsége» a hitvallásos oktatás ellen.

A Tanítóegyesületek Országos Szövetsége aug. hó 25-én országgyűlést tartott. 58, mond ötvennyolc jelenlévő megette magát az egész magyar tanítóság képviselőit, itélkezett mult és jelen fölött s minden magyar tanító kívánsága és üzenete gyanánt juttatta a miniszter elé a szabadkőműves páholyok stereotip követeléseinek egyik vallásföld pontját. Szabadkőműves és zsidó körökben természetesen nagy örömet keltett ennek az ötven egynehány tanítónak országgyűlési paródiája. A napilapok jó része dicséretüktől visszhangzik; magasztalják a reakciós nyomás alól felszabadult tanítóság bátor állásfoglalását.

El kell rontanunk a lelkesedőknek és magasztalóknak örömet. Az az ötven egynehány tanító, magát ökörnek fölfújó békányi testület korántsem fejezte ki a magyar tanítóság gondolkodásmódját, mert az ellen a gondolat ellen, hogy ezt az «országos szövetséget» bárki is a magyar tanítóság képviselőit nézze, úgy az állami tanítók országos egyesülete, mint a katolikus tanítók, tehát a magyar tanítóság legalább is nyolc tizedrésze mindjárt a szövetség megalakulása után tiltakozott. Nem kelletnek az állami tanítóknak, nem állanak velük szóba a katolikus tanítók, nem képviselnek tehát mást, mint egy csomó budapesti törtetőt, akik nagyon jól tudják — látják, hogy a budapesti közigazgatásban ma érvényesülő erők és rokonszenvek akkor veszik szárnyaikra s akkor segítik igazgatóságukhoz, vezető tanítóságukhoz, zsíros és könnyű mellékkeresetekhez s egyéb hasonló jókhoz a tanítót, ha az tele tödövel mindig csak a «Huszadik Század», a «Világ», a «Népszava», a szabadkőműves-páholyok, Kunfi

Zsigmondék és a városi többség sipját fujja. A szabadkőműves-páholyoknak alkotása ez a szövetség. Irányának hamisítatlan hárompontos jellegét elnöke, *Moussong Géza* őrzi, aki — amint tudjuk — a páholyokban is előkelő szerepet tölt be s ez a szabadkőműves jelleg megszerzi nekik a zsidóság támogatását, valamint az orruknál tovább sohasem látó s antiklerikális jelszavakkal a maguk halálos ítéletének aláírására is rábirható naiv protestánsoknak csatlakozását. Mese tehát az országos közvélemény megnyilatkozásának emlegetése.

Bármennyire tudjuk is azonban, hogy az az ötven egynehány ember, aki gyűlésezett és a feleszeznélküli tanítóképzést sürgette, számbavételt alig érdemlő tömeg, határozatuk fölött mégsem lehet szó nélkül tovasiklanunk, mert e határozatuk alap-gondolatait országszerte folytonosan száz meg száz újságírók és beszéd ajánlja s az ajánlatok nem hangzanak el eredménytelenül. Az elemi iskolák s a tanítóképzők államosításának gondolata terhes felhőként lóg a levegőben. Ellenfeleink azt egyre nagyobb erőszakossággal sürgetik, jó embereink pedig szemmel láthatólag fogó kitarással ellenzik. A naponta ismétlődő támadások, a Számum homokjaként mindenüvé beható liberális és szabadgondolkodó eszmék, főként pedig a haladó kor kívánalmi szerint egyre emelkedő iskolafenntartói terhek megbénítják iskoláink gazdáinak és barátjainak lelkesedését, elvhűségét és áldozatkészségét s azok megtartásáért, ha nem is kisebb zajjal, de egyre kisebb erővel folyik a harc.

Pedig az államosítás, a vallásos elemnek kiszorítása nemcsak hitvallásos, hanem nemzeti szempontból is roppant nagy veszedelmet jelent. A vallástalan nemzetköziségnek az iskola elvallástalanítása nem végső cél, hanem csak eszköze újabb célnak: az elnemzetietlenítés kivívásának. Egyik hírlapjuk világosan megírta, hogy ki akarnak az iskolából kiszöbölni «minden nemzetiségi és minden felekezeti politikát», a vallás tönkretétele pedig nálunk egyszersmind a nemzet végpusztulását jelenti. Magyarország anyagi és szellemi kulturájának gyökerei a keresztény gondolkodás talajából szívják az erőt; a magyar nép és intelligencia a keresztény nevelés emelőin nevelkedett s amint egyszer hiányozni fog iskoláinkból a vallás, azoknak tanítványai lehetnek okosak, lehetnek műveltek, de nem lesz bennük több becsülettudás és morális érzék, mint amennyi van a ruthén vidékek kiszípolozóiban, vagy a «mint szövetkezetek» pióciában, vagy a Marczali Henrik-fajta tanároknak és tudósoknak — ezek a típusok pedig, mint bomlasztók és herék, megélehetnek és boldogulhatnak gyenge társadalmakban, magukban azonban képtelenek nemzet vagy társadalom alkotására.

Hitvallásos népiskoláinkra s így hitvallásos tanítóképzőinkre a magyar nemzetnek nagyobb szüksége van, mint a katolikus anyaszentegyháznak. Fenntartásuk nemzeti szempontból szinte még fontosabb, mint a vallásból s ezért minden mulasztás, mely fennmaradásukat veszélyezteti s az ellenséges támadások munkáját megkönnyíti, a nemzet ellen szinte még nagyobb bűn, mint az egyház ellen. Pedig ha szívünkre tesszük a kezünket s egészen őszinte vallomást akarunk tenni iskoláinkról és tanítóképzőinkről, ezeket a mulasztásokat nem lehet meg nem látni vagy eltagadni. Tanítóképzőink nincsenek lelkes és tanult tanárok híjjával, ezeknek buzgóságára és szorgalmára sem lehet panaszkodnunk, munká-

jük sikerét azonban veszélyezteti, kockáztatja, leontja az intézetek fenntartására szolgáló anyagi eszközök elégtelensége. Nem mondjuk, hogy X vagy Y a hibás; nem állítjuk, hogy a püspököknek vagy a káptalanoknak, vagy a részben egyházi vagyvonalokban élő világiaknak kellene többet áldozniok — az azonban kétségtelen, hogy haj van s úgy elemi iskoláink, mint tanítóképzőink anyagiak tekintetben nincsenek eléggé ellátva. Valamikor semmiük sem hiányzott, de amint a tizenöt éves gyereket nem vedik meg esőtől-tágytól nyolcéves korában rajta szabott ruhái, ezek sem állhatnak ki az állami intézetekkel sikeres versenyre évtizedek előtt megsabott anyagi eszközökkel.

A tanítóegyesületek Országos Szövetségének határozatai csak úgy keletkezhetek, hogy a köztudatba belevette magát a hitvallásos tanítóképzők inferioritásának hite, amint hogy ellenségeinknek intézményeink ellen a leghatásosabb érveket mindig mi magunk szolgáltatjuk. Meghozhatta nagyhangú határozatait az a lármás és hetvenkedő csoportocská, mert igen jól látta, hogy a köztudat ma nem vallja, de nem is vallhatja az általuk támadott felekezeti iskolák elsőbbségét s e határozat hangja és iránya mindaddig nem is fog elmúlni, ameddig iskoláink bírja nem kérekednek a többieknek. E felülkerekedés után penzkérdésen mulik. Emberben nincs hiány, csak anyagi áldozatokra van szükség. Hogy kik alkák, vagy hönnan, azt mi nem praescribálhatjuk, azt azonban világosan látjuk, hisszük és valljuk, hogy az okvetetlenkedők lármáját nem azok fogják végképen elnémítani, akik velük perbe szállanak, hanem azok, akik az ősök példáját követve, a jól megalapított intézményeket anyagi támogatásukkal oviari munkára képesítik, amilyen egytörman állik az alapítók nemes szándékához s a meg ma is gazdag katolikus egyház exponenseinek áldozatkész kötelességváltásához.

Magáról az ülésről a következőkben számolhatunk be részletesen:

Moussong Géza elnöki megnyitójában megemlékezett a teljsége 80 éves születése napjáról, kit táviratilag üdvözöltek javaslatára.

Az elemi népiskolai tanítók s tanítónők képzéséről és képesítéséről *Sinkó* Endre tartott előadást. A képzés színvonalának emeléséhez ötosztályosvá óhajtja fejleszteni a képzőt. Az államosítást nem kívánja, mert a közszellem és a pénzügyi viszonyok nem kedveznek ezen eszméknek. A tanítóképesítést a kántorképesítéstől teljesen el kell választani. Tantervet a közoktatásügyi kormány alkotja meg. Tankönyvül csak a kormány által engedélyezett könyvek használhatók. Keressék meg a kultuszminiszterium, hogy az országos bizottság javaslatait figyelemre méltatni, mielőbb megvalósítani kegyeskedjék.

Ember Sándor (gör. kath.) élesen támadta az előadót, ki reakciós alapokon foglalkozik elvi kérdésekkel. A különböző nivón álló képzők az anyag minimumát végzik el s tendenciózusan megírt tankönyveket használnak. Mit szól a jövő nemzedék a visszafejlődésnek ezen politikájához, mikor már az V. egyetemes tanítógyűlés az egységes állami népoktatást követelte. Nagyon rossz példának tartaná, ha az előadó javaslatát elfogadná, azért javasolja, mondja ki a közgyűlés, hogy a tanítóképzés reformja tárgyában az állami tanítóképzés alapjára helyezkedik. Ha a felekezeti és nemzeti érdekek nagyok, számoljon akkor le azokkal végre az államhatalom. A tanítóképzés államosítása nemcsak az egyetemes

tanítógyűlés határozata, hanem a XX. századnak is megfelelő.

Bertalan Vince is óhajtja a tanítóképzés mélyítését, a haladásnak is híve. Óhajtja azonban, hogy kiváló tanítóknak is juttassanak helyet a tanítóképzésnél. Ezután viharos ellentmondások között tiltakozik tizenhatezer katolikus tanító nevében, hogy a tanítóképzés államosítását elfogadják.

Moussong elnök fölhívja Bertalan figyelmét arra, hogy ő itt nem katolikus, hanem szövetségi tag, tehát ehhez tartsa is magát. Felekezetteskedni tilos.

Bertalan Vince kijelenti, hogy tudomásul veszi ugyan az elnöki figyelmeztetést, de ő itt mint az esztergomi római katolikus tanítóegyesület elnöke vesz részt s mint katolikus tanító tiltakozik azon sértő nyilatkozatokért, melyek a hitvallásos iskolákat érték. A hitvallásos iskolákat minden tekintetben megfelelőeknek tartja. Óvást emel ily határozatok ellen.

Moussong elnök tiltakozik az óvás ellen, melyet a közgyűlés nem vesz tudomásul.

Bursics Ernő alelnök szintén az államosítás híve. A kántorképzés kapcsolassék ki a tanítóképzésből teljesen, ez a felekezetek dolga. Az állami képzők pedig legyenek figyelemmel a tanítók gyermekeire. A csalóány-utcai állami képezdébe csak 11 tanítógyerek és 77 magánzónak a gyermeke jár.

Simon Károly, a református tanítók elnöke, csatlakozik a képzők államosításához.

Ezután szavazásra került a kérdés. 58-an megszavazták az állami tanítóképzést. *Bertalan* Vince bátorhangú tiltakozásával magára maradt.

Ember Sándor az egységes tanítói fizetésről tartott előadást. De annyira elragadta leve, hogy szociáldemokrata-módrá politizálva bírálta a múlt törvényhozást.

Bertalan Vince hivatkozással arra, hogy ő is egyike azoknak, ki hírlapban és rőpirában tárgyalta, indokolta és kívánta, hogy a tanítók alkalmazásuk jellegének megkülönböztetése nélkül egyenlő fizetésben részesüljenek s ezen részesedés 10%-os országos kulturádoval fedeztessék, ha annak idején a törekvés teljes mérvben nem is éretett el, de kénytelen tiltakozó szavát fölemelni *Ember* Sándor előadó ellen, aki a fizetés kiegészítésének kérdésében a volt vallás- és közoktatásügyi minisztert, *Apponyit*, gyanúsította meg. Azt állítja róla, hogy az általa alkotott fizetésrendezési törvényben oly hatalmi rendelkezéseket foglaltatott, amelyek a személyi hatalom megerősítésére, fenntartására szolgálnak.

Ezután *Minke* Béla felszólalása után az ülés véget ért.

Az Eötvös-alap közgyűlése.

Az iskola csendes, szerény munkásainak viharos ülése volt augusztus 27-én. A miniszter tudomást szerzett a szeretet intézményében dülő harcról, azért leiratban felhívta az elnökséget, teremtsen békét, mely az üdvös munkálkodás alapfeltétele. Amde köztudomásu dolog, a torzsalkodás alapja az egyik alelnök: *Trajtler* Károly erőszakos viselkedése, ki a közgyűlést is vezette — két balkézvel. S hogy a többségben levő ellenzék nem tudta elejteni *Trajtler* Károlyt s hogy így a kisebbségi párt elnöke lett, annak is meg van a magyarázata. A botrányokat tetőzte, hogy három ezer koronás tétel leírásáról volt

szó, az alapítványok könnyelmű kezelését és alapító oklevelek eltűnését konstatáltak.

Akik békét és rendet akartak teremteni, először lovag *Ember* Károlyt szemelték ki, mint olyant, aki a válságba került szép intézményt a béke útján ismét virágzásra emelheti. Amde azok, akik a szabadelvű gondolkodás felkent bajnokainak tartják magukat, hamarosan kisütöttek, hogy katolikus tanterfű bizonyára elfogultan kezelne az Eötvös-alapot, s ezzel az esettel fényes bizonyosságot szolgáltatottak ismét a liberális matadorok, hogy eszköznek szívesen látják a katolikusokat, de vezető szerepet nem engednek nekik.

Ember Károly mellé felléptették *Rákos* Istvánt s így az elnököknek már két jelöltje lett *Trajtler* őszinte öröme.

Az Eötvös-alap közgyűlését *Trajtler* Károly al-elnök vezette, jelentvén, hogy az alapnak hosszú időn át volt elnöke lemondott. Felolvasta *Ujvári*nak a közgyűléshez intézett búcsúlevelét, melyben megokolja elhatározását. Arra kéri a közgyűlést, találjon módot arra, hogy az Eötvös-alapnál ne düljön a testvérháború. A közgyűlés tudomásul vette az elnök lemondását.

Az elnöki jelentéssel kapcsolatban *Gergely* István h. számtartó szólalt fel és bejelentette a közgyűlésnek, hogy az Eötvös-alap vagyonából 3000 koronás tértelt le kellett írni, mert az alapítványok között két teljesen értéktelen összes értékben 3000 koronás biztosítási kötvényt talált. Kéri annak megállapítását, hogy az alapítványokat könnyelműen kezelték; azok a közegek, amelyek a mulasztást elkövették, felelősségre vonandók. *Rác* József szerint oly mulasztással állunk szemben, mely az alapot megkárosította anyagilag, három tagu bizottság kiküldését javasolja az átvizsgálásra. *Pallos* Albert után *Veres* Jenő a vezetőséget támogatta. *Minke* Béla hibáztatja az elnökség azon eljárását, hogy bár elsőnek jelentkezett, még se nyerte meg a szólásjogot. A vagyoni felelősségnek mindnyájan birtokosai vagyunk, első sorban az elnökség. Ha szeretettel törekedett volna tisztázni az ügyet, akkor egészen másként lehetett volna elintézni az ügyet. Tizenkét esztendő alatt sohasem tudott a 3000 korona hiányáról se az igazgatóság, se a választmány s most egyszerre a közgyűlés elé viszik. Kívánja, hogy az igazgató-választmány és az elnökség fizesse meg a 3000 koronát. (Óriási zaj.) *Gergely* István jelenti, hogy alapító oklevelek is eltűntek. *Sturcz* György szintén szereteti volna az elnöki jelentéshez szólni s nagyon sajnálja, hogy *Ujváry* levelét a 3000 koronával összekeverték. *Gergely* szerint a beígért alapítvány is vagyont képez, amely bírói uton behajtható. *Meszlényi* Zoltán felszólalása ismét óriási vihart keltett, ki reflektált a h. számtartónak jelentésére. *Biró* István felszólalása után a közgyűlés lovag *Ember* Károly javaslatára elhatározta, hogy *Tóth* József királyi tanácsost, *Arányi* Antalt és *Benedek* Vincét bizza meg az anyagi kezelés felülvizsgálatával az ügyész közbejöttével. A miniszteri leirat, mely a béke megteremtését kívánja, ismét viharos jeleneteket keltett. Az elnök *Trajtler* nem adott szólásjogot a többség egyik vezérének, *Minke* Bélának.

Szekely Károly kimerítő titkári jelentését figyelemmel hallgatta a közgyűlés, köszönetet szavazva buzgó működéséért. Alapítványi kamatként 9140 koronát osztottak ki osztóndijakra. A *Ferenc*-*József* budapesti és Hunyadi kolozsvári tanító házak-

ban való felvételek eszközlése után következett a botrányos lefolyású ülés méltó finaléja.

Eperjesi István kihirdeti, hogy *Trajtler* Károlyra 95, *Rákos* Istvánra 88 és *Ember* Károlyra 34 szavazat esett. Számtartó 13 szótöbbséggel *Gergely* István lett. *Bartha* Pált jegyzővé, *Buza* Jánost, *Háda* Józsefet és *Hajnal* Adolfot választmányi tagokká választották.

Trajtler Károly magát és tisztársait is megválasztottnak jelentette ki. Percekig tiltakoztak és az elnök szóhoz nem tudott jutni, mert azt vitatta a többség, hogy az elnököt abszolút többséggel választják. *Ónody* Gusztáv hivatkozva a parlamentáris szokásokra és a múlt precedenseire, óvást jelentett be a többség viharos éjenzése mellett.

A helyes nevelés néhány alapelve.

III. A vallás-erkölcsi nevelés. (Jellemképzés.)

A jellem alapelveit — *Stuart Mill* és a későbbi ethológusok szerint — az érzelmi, értelmi és erkölcsi diszpozíciók teszik, melyek az akarat döntő befolyása alatt állanak.* A főszerep tehát a jellem kialakulásánál az akaratnak jut, épen azért szükséges, hogy az itt szóban levő alapelvek az akaratra és a szívre is hassanak. Míg a szívre is nem hatnak ugyanis, addig elméleti elvek csupán; sőt azt mondhatjuk, hogy a szívnek ilyen vagy olyan kialakulása döntő hatással van a jellem kialakulására is.

Az akarat helyes irányba való terelése azért is fontos dolog, mert tudjuk, hogy a gyermeki lélek természeténél fogva hajlandóbb a rosszra, mint a jóra. Viaszhoz szokás hasonlítani a gyermeki szívet, melyet tetszésünk szerint idomíthatunk. Az akarat irányítása a növendék ítélőképességének tekintetbe vételével leghelyesebben történhetik; de kell, hogy annak a vallás-erkölcsi érzés képezze alapját. Hogy a növendék az eleje szabott erkölcsi alapelveket ne csak megismerje, de kövesse is, át kell őt engedni — a tapasztalás iskolájának. Hagyjuk őt kezdetben magára, hadd jöjjön rá magától, hogy a jó cselekedeteknek jó, a rossz cselekedeteknek rossz következményei szoktak lenni.

Korán kell a gyermeket annak ismeretére vezetni, hogy az erkölcsi jó alapja maga az Isten s így Isten akarata az ember cselekvésének főtörvénye s az isteni akarat teljesülése minden ember legfőbb életfeladata. Továbbá szükséges a növendéket a javak helyes megbecsülésére is megtanítani.

Az elvek, melyek elsősorban ismeretünk kiegészítő részei, így jutnak az akarat befolyása alá s így lesz az akarat nevelése csakugyan a jellemképzés leghatalmasabb eszközévé. Szükséges még, hogy a növendéket felvilágosítsuk, hogy nem az elvek osztályozása a fődolog, hanem az azok szerint való cselekvés és eljárás. Vessük szívébe, hogy a jellemes ember, ha egyszer valamely elvet helyesnek ismer el, minden esetben és még áldozatok árán is a szerint cselekszik. Végül erősítsük meg a gyermek szívében azon szilárd meggyőződést, hogy az élet legnehezebb viszonyai közt is, minden bajban és szenvedésben egy hatalmas védőpaizs áll rendelkezésére s ez: a vallás-erkölcsi meggyőződés. Lássuk most az elvek gyakorlati alkalmazását.

* *L. Paulin Malopert*: Les elements du caractere et leurs lois de combinaison. Paris. 1897. Introduction.

A vallás-erkölcsi nevelés — mint mondók — két irányban kell hogy történjék, t. i. mint a *szívnek* és mint az *akaratnak* nevelése. Miután a jellem minősége éppen e kétőnek minőségétől függ, elmondhatjuk, hogy az erkölcsi nevelés és jellemképzés közt a legszorosabb viszony létezik. Hogy tehát a jellemnek mai elvadásán segítsünk, elsősorban a vallás-erkölcsi nevelést kell jobbra, tökéletesebbé tenni.

Általános a panasz, hogy kevés a jellemes ember. Ennek oka elsősorban korunk vallástalanságában keresendő. Vissza kell tehát térnünk a minden haladás és műveltség igazi forrásához — a *valláshoz*. A jellem és vallás közt oly szoros viszony létezik, hogy elmondhatjuk, miszerint sem jellemes ember vallástalan, sem vallásos ember jellemtelen nem lehet. A vallásosság s az abból folyó erkölcsösség megőrzi az embert minden oly ballépéstől, mely jellemére komoly árnyat vethetne; viszont az olyan ember, ki a vallás legtisztább tanai s az erkölcs törvényei alól emancipálni akarja magát, már ellökte magát azon szilárd alapot, melyen a jellemesség s annak nyilvánulásai biztosan nyugosznak. Ez oly világos, hogy a dolog természetéből önként következik.

Jókor kell tehát vallásosságot a gyermek szívébe csopogtatni s ha ez megtörtént, azt folyton ápolni s erősíteni.

A vallásosság a vallásos érzelben bírja alapját, ezt kell tehát mindenekelőtt fölbresztetni a gyermekben. Tegyük pedig ezt ne az ész okoskodásainak segítségével, hanem a szív melegével, szeretettel. Az Istenről való vitakozás csak ártalmára van a vallásos érzelnek, mely a szívtől veszi főtáplálékát. Meglehet, hogy a gyermeki elme nem fogja föl még a vallást a maga teljességében s nem érti meg annak fontos igazságait, de igenis megérzi melegét szíve s oly inleltre gerjed, mely támogatni fogja őt az élet viharai között s elkíséri egész a sír széléig.

A vallásos érzel nevelésének központja az *imádság*. Mi az imádság? A szívnek Istenhez emelkedése, a lélek beszélgetése Istenrel, azon legfőbb tökéletességgel, aki meghallgatja a hozzá hasonló léleket, bármily nagy is közte és közöttük az erkölcsi távolság. Az emberi élet változatosságai között hányszor van alkalom, midőn önként száll ajkunkra az ima, melyet a szív elfojtani nem bír. Mert van-e, lehet-e ember, kinek nem volna Istentől kérni valója, vagy nem volna a tőle nyert jókért meghálálni valója.

Az imádkozás célja megtanítani az ifjú szívet, áhítattal vágyódni a végtelenre. A léleknek Istenhez való emelőlétezésében mindaz, ami szent és igaz, bennfoglalhatik.

Az élet első szakában legalkalmasabb tehát megtanítani a gyermeket az imádságra, mint szíve természetesebb megnyilatkozására. Az imádság által szokja meg az ember minden munkáját Istennel kezdeni s jókor kell a gyermek szívébe oltani az aranyelvet: *Ora et labora! Imádkozzál és dolgozzál!*

A vallásos érzel művelésének az imádságon kívül egyik leghatalmasabb eszköze még: a *szentírás*, és pedig annak úgy ó, mint újszövetségi része. A szent történetekből megismerhetjük a jószág Istenségét, az emberiség s nemünknek megváltóját, Jézust.

Évégre a biblia olvasása azért is hasznos, mert a hitnek csaknem összes cikkelyei s a vallás minden kötelességei bennfoglalhatók abban. S ami fő, a bibliai történetek, éppen fontos egyszerűségükkel fogva, teljesen megfelelnek a gyermekkor fölfogására.

nak, kielégítik értelmét s legalkalmasabban fölkeltik s gyakorolják vallásos érzelmeit.

Már a családi kör, de főleg az iskola azon hely, hol a szentírás megismertetése s főképen helyes magyarázása által a vallásos érzel a gyermekben legjobban művelhető. Valóban a szentírásnak nem volna szabad hiányoznia egyetlen keresztény család asztaláról sem.

A legkiválóbb eszköz mégis, amely a szülők és nevelők rendelkezésére áll a gyermek vallás-erkölcsi érzetének fokozására — a *jó példa*. A gyermek erkölcsi érzületét már alapjában megromlíthatja környezete, ha nem helyes szabályokat ad. Jól tudjuk, hogy a gyermek egyedül azt tartja helyesnek, amit szüleitől s nevelőitől lát. Azoknak szavára mintegy esküszik s nem okoskodik tovább, helyesnek, jónak tartja mindazt, amit azok tesznek, éppen, mert ők teszik azt.

Nagyon vigyáznunk kell tehát, hogy a gyermek e hiszékenységgel vissza ne éljünk, őt téves utakra ne vezessük. Valóban a gyermeknek csak igazat és helyeset volna szabad a szülőktől s nevelőktől hallania s csak jó példát látnia; sőt e követelménynek ki kellene terjednie a cselédekre s az egész környezetre is.

Kis jóakarattal maguk a szülők és nevelők is sokban hozzájárulhatnak a vallásos érzel ápolásához s általános emeléséhez. És erre valóban nagy szükség van főleg korunkban, melyet egy jeles nevelésünk, éppen a vallásos nevelés elhanyagolása miatt, oly találóan nevezett el a *szív bőtölése* korszakának.

S valóban, ha a korunkat jellemző vallásos közöny okát keressük, azt nem annyira — mint sokan állítják — a kor materialisztikus irányzatában, mint inkább a vallás-erkölcsös nevelés elhanyagolásában kell keresnünk.

A vallás-erkölcsös nevelés célja nem más, mint a gyermeket Isten valódi képmásává, igaz emberré, jellemes emberré nevelni. Isten az embert saját képére és hasonlatosságára teremtette s a szülők és nevelők, midőn a nevelés munkáját végzik a gyermekben, csak mintegy a teremtés nagy munkáját folytatják ezáltal. A gyermeket megszoktatván arra, hogy minden tettét Isten akaratához szabja, ezáltal a *tekintély* elvét hozzuk be a nevelésbe, melynél fogva a gyermek szülőiben s főlegbvalóiban Isten helyetteseit látja, kiket éppen ezért megtanul tisztelni, becsülni s jóakaratu intéseiknek habozás nélkül engedelmeskedni.

Fludorovics Zsigmond.

(Folytatása következik.)

SZEMLE.

Német professzor a feminizmus ellen. Dr. Gruber, az ismert nevű közegészség-tanár, a leánynevelés és a fajhigiéna kérdésével foglalkozott egy nagyobb előadás keretében. Ezen előadása közben igen sok megszívlelni valót mondott a feministák larmás munkájáról és annak törekvéseiről. Szerinte a fajhigiéna szempontjából a leánynevelés célja az *asszony* és a *családanya*. Természetesen ez nem zárja ki azt, hogy akiket szociális bajaink arra kényszerítenek, maguk keressék meg kenyerüket; de az egészséges, normális leány családjának neveltesék. Elesen ellene fordul annak a nőmozgalomnak, amely minden leányt, válogatás nélkül, kenyér-

kereső pályára akar kiképeztetni s a nőnek a férfival való teljes politikai és szociális egyenjogúságát követeli. «Ez az irányzat, szerinte, tudatosan és öntudatlanul a család megbontására és a meddőségre törekszik, tehát gyökerében támadja meg a nép erejét». Vajjon nem mondott-e mindenben megítélésre méltó igazságot a tudós professzor?!

TANÍTÓEGYESÜLETEK KÖRÉBŐL.

Eötvös-a'ap osztóbizottságának ülése. Az Eötvös-alap osztóbizottsága f. hónap 25-én tartotta a Ferenc József Tanítók Házában gyűlését. Kiosztás alá került a különböző alapokból 9140 korona. Az alapszabályokban előírt módzatok és szempontok szerint kiosztottak egy 200 koronás, 38 ötvén, egy 55 és kettő 40-40 koronás ösztöndíjat; 100-100 koronás segélyt 46 és 50-50 koronás segélyt 6 arra ráutalt agg. beteg tanító vagy özvegy nyert. Az osztóbizottság azután a budapesti és a kolozsvári tanítóháza helyeit töltötte be. Felvettek Kolozsvárra: 6 ingyenes, 9 havi 10 kor., 15 havi 22 kor., 19 havi 4 kor., 9 havi 34 kor., 11 havi 44 kor., 27 havi 54 kor., 1 havi 64 kor. és 23-at havi 70 korona ellátási díj mellett. A hivatalos kimutatás szerint e felvétel így oszlik meg vallás szerint: Róm. kath. 29. Görög kath. 6. Agostai h. evangélikus 23. Református 32. Unitárius 3. Izraelita 5. Összesen 97. A budapestibe felvettek 1 ingyeneset, 7 félárvtát a 10 kor. 28 = 22 kor. 37 = 22 kor. alapítv. 12 = 34 kor. 12 = 44 kor. 26 = 54 kor. 9-et 64 kor. havidíj mellett. Vallás szerint: Római katolikus 60. Görög katolikus 7. Görög keleti 1. Agostai h. evangélikus 21. Református 24. Izraelita 19.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

Katholikus Szemle. A Szent-István-Társulat megbízásából szerkesztő *Mihályfi Ákos dr.* egyetemi tanár. Két hónapi szünet után mint mindig, úgy most is pontosan a hónap elsején jelent meg a Katholikus Szemle szeptemberi füzet a következő tartalommal: *Pümer László S. J.*: Gizella, első magyar királyné boldoggá avatása. *Jehlicska Ferenc*: A társadalmi kapillaritás törvénye. *Vay Péter gróf*: Spanyolország képzőművészete. *Alszegegy Zsolt dr.*: Virág Benedek költésze. *Domonkos István*: Az árva Elbeszélés. *Zoltán Vilmos*: Az atlanti tengeren. Költemény. *gd*: Folyóiratok szemléje. Könyvismertetések és bírálatok: Békefi: A káptalani iskolák története. *Ism. Lukács József dr.* F. de Bojani: Innocent XI. *Ism. Huszár Elemér dr.* Guignebert: La primauté de Pierre. *Ism. Huszár Elemér dr.* Medveczky: Filozófiai szükségleteink. *Ism. Trikul József dr.* Paulovics: Reviczky Gyula. *Ism. Nagy József dr.* Tragor: Vác története. *Ism. Stóhr Géza*. Babura: Introductio. *Ism. Martin Aurél dr.* Magdics: Hitelemzés. Török: A hitoktatás elmélete. *Ism. Mihályfi Ákos dr.* Hörli: Retorika. *Ism. T. K. Tóth Mike*: Spanyolország. *Ism. Timár Kálmán*. Buday Dezső: Az egyke. *Ism. Bertalan István*. Margalits: Supplementum. *Ism. f. Opitz Henrik*: Szűz Mária iskolája. *Ism. bj.* A Katholikus Szemlé a Szent-István-Társulat rendes tagjai a tagilletmény egy része gyanánt kapják; nem-tagoknak

előfizetési ára egy évre 10 korona. Előfizetések, valamint a tagságra való jelentkezések a társulati igazgatóságához (Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.) intézendők.

A koleráról. Tanítóknak, lelkészeknek, jegyzőknek s általában mindazoknak, akik a nép körében bármilyen vezetőszerepet töltenek be, a mostani koleraanapokban teljes tájékozottsággal kell bírniok e járványos betegség mibenlétéről, okairól, tüneteiről, lefolyásáról, kezeléséről, a megelőző intézkedésekről, szóval mindarról, amit nekik s népüknek tudniok kell. A Szent-István-Társulat népiratkái között jelent meg egy ilyen kis füzet (a 66-os számú, ára 4 fill.), melyben dr. Kontúr Béla orvos minden szükséges dolog felől megoktat. A nép körében való tömeges terjesztésre úgy árnál, mint könnyen érthetőségénél fogva nagyon alkalmas.

A Szent-István-Társulat tankönyvjegyzéke az 1910/11. iskola-évre már megjelent s kívánatra ingyen és bérmentve küldetik meg. A jegyzék tartalmazza a katolikus iskolákban használandó s úgy a magas püspöki kar, mint az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács által jóváhagyott és elrendelt tankönyveket, valamint a miniszterium által előírt tanszereket.

HIREK.

A kartársi szeretet példája. A Balasagyarmat-vidéki róm. kath. néptanító-egylet f. évi közgyűlését szept. 22-én Bussán tartja, mely alkalommal meghatározó módon vesz búcsút *Szokolay István* elnöktől, ki betegsége miatt nyugalomba vonult. A kartársak maguk között gyűjtést rendeznek, nem emléktárgyra, hanem abból a célból, hogy a begyűlt összeget beteg kartársuknak gyógyíttatására fordítsák. Az adományok *Kapás József* köri elnökhöz. *Karancs-Ságh* (Nógrádmegye) intézendők.

A Katholikus Tanítók Országos Bizottságának árvája. A magyar Katholikus Tanítók Országos Bizottsága Pécsen tartott közgyűlése fölkererte és fölhatalmazta a kath. Tanács elnökségét, hogy az országos kath. tanítói árvaház céljaira még a 100-as bizottsághoz begyűlt adományok (mintegy 8000 korona) kamatainak terhére egy kath. tanító árváját közép- vagy főiskolai tanulmányainak idejére ösztöndíjban részesítse. Miután ezen alapított ösztöndíj f. tanévre szabaddá lett s a Szent-Imre Collégium intézősége egy tanító árvája részére internátusában 400 koronás kedvezményes helyet volt szíves biztosítani, ezen kedvezményes helyre az árvaalap terhére az elnökség *Török Géza* elsőéves műegyetemi hallgatót jelölte ki. A fölvetett műegyetemi hallgató mindaddig élvezetében marad a kedvezménynek, amíg tanulmányait be nem végezte.

Ideges gyermekek felvétele. Az ideges gyermekek alsó és középfokú állami intézetében még néhány fizetéses hely van üresedésben. Pályázhatnak olyan elemi, polgári, vagy középiskolai tanulók, akik idegességük miatt a rendes nyilvános iskolát nem látogathatják. Az intézet Budán, árnyas kertben fekszik s úgy pedagógiai, mint hygienikus szempontból a legjobbat nyújtja. Korlátolt számban bejáró növendékek is felvétetnek. A kérvények a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz címezve, az intézet igazgatóságához (Budapest. I., Csörsz-u. 31. sz.) küldendők be.

Gyöngye tanulóiskolája. Azon gyöngye tellogasú gyermekek könnyebbsegére, akik a népiskolában a velük egykori növendékekkel együtt haladni nem képesek, s akik így sokszor kétszer-háromszor is kénytelenek egy-egy osztályt ismételni, a fővárosban évek óta külön szakiskola, az *állami kisgyermek iskola* áll fenn. Az iskola hat főmenő osztályában mindazokat az ismereteket tanítják, amelyekre a gyermekeknek a gyakorlati életben szükségük lehet, mégis különös gondot fordítanak benne a kézügyességre, a beszédhibák javítására és a speciális tornafeladatokra. Beiratkozni lehet szeptember 1-től 6-ig az iskola helyiségében VIII. Mosonvi utca 6. szám alatti.

TÁJÉKOZTATÓ.

Melyik osztályt köteles vezetni a tanító. (M. Zs.) Az iskolásoknak az egyházi főhatóság által jóváhagyott határozataira bármelyik osztályt köteles vezetni, az a körülmény, hogy megválasztásakor az I–II. osztályhoz alkalmazták, az iskoláskor nem korlátozza abban, hogy önmaga III–VI. egyesített osztályok vezetését bízta. — **Tankötelesek száma.** A törvény értelmében egy tanteremben legfeljebb 80 tanuló tanulhat, de az 1901. évi törvény megszabja, hogy államsegély csak azon tanító számára kérémezhető, ahol a tanterem a törvényes követelményeknek megfelel, ly követelmény, hogy a tanteremben egy-egy tanulóra 1 m² terület jessen. A közigazgatási bizottság hozzájárulása nélkül több tanuló is felvehető egy tanterembe, ha az a terem egyrészt megfelelő. — **Tandijmentesség. (D. J.)** Állami intézetekben a tanító, tanár gyermek-tandijmentességet élveznek, ha előmunkájuk arra érdemese teszi őket. — **Osztokodás.** Föld és utód közeli való jövedelmű osztokodás még egységesen rendezve nincs. E tekintetben az új rendtartási szabályzatban egységes eljárásról gondoskodás történik, addig azonban még a szabályzati javaslat a nagymélt. püspöki kártól megerősítést nem nyer, csak az eddig követt szokás lehet irányadó. A legtöbb helyen a január szánt az év és annak 1/3 rész jut a különböző természetű jövedelemből, ahány hónapot az illető előbbi helyen töltött. A földmunka, vetőmag költségei is így osztandók el. A földberjövdelem is ly természetű bevétel, az is így osztandó meg. — **Körpótlék. (M. J.)** Mivel az iskola már élvez állami segélyt, a körpótlék-segélyt kéri folyamodáshoz, csak az az iskolászki határozat mellékelendő, amelyben megállapítja az iskolászki a tanítóhoz a körpótlékhoz való igényjogosultságot. — **Segédtanító. (H. J.)** Ha az illető okleveles, akkor mint segédtanítókat a fizetséget államsegéllyel kiegészíthetik 800 K-nyalra, de segédtanító csak egy évig alkalmazható. **Díjlevel. (H. J.)** Járulékosan a díjlevel határozza meg. A tanítónak jogában állott a járulékoságot a személyválogatásakor közpénzben megvaltatni. — **Nyugdíjjogosultság. (R. P.)** Az országos tanítói nyugdíjintézetnek tagja lehet minden rendszeresített állásban alkalmazott okleveles tanító. A felvétel iránt a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez intézett kérvényét az iskolászki elnök a kir. tanfelügyelőséghez terjeszti fel. Melléletek: keresztlevelet, klevel (hiteles másolatban), díjlevel és alkalmaztatásat bizonyító kinevezési okmány (hiteles másolatban). 2. A nyugdíjigény helyesbítése iránt a miniszter úrhoz intézi kérvényét, melléletek: díjlevel és a körpótlékról szóló iskolászki határozat jegyzőkönyvi kivonatban. 3. Kérlemezze az illetékes kir. adóhivatalnál másodlat kiállítását az elégett könyvecské helyett. 4. A járulékokat visszamenőleg vetik ki késedelmi kamattal. A kivetett járulékokat részletekben is fizetheti. — **Ki állítja ki az iskolai bizonyítványt. (H. Gy.)** Az egyes osztályokból a legjobb tanulók számára is az illető osztály jelenlegi tanítója állítja ki a bizonyítványt. Aláírja azt a plébános igazgató és peccsével látja el. — **Magánvizsgálat.** A magánvizsgálaton jelen van az iskolászki elnök, hitoktató és az osztálytanító. A vizsgálat díjat az egyházi főhatóság rendelkezései határozzák meg. A vizsgadíj szétosztását is az egyházi főhatóság rendelkezései állapítják

meg. Néhol ily rendelkezések még nincsenek, ez esetben a régi bevett szokás az irányadó. Az új rendtartási szabályzat erről is egységesen fog intézkedni. — **Tanítói fizetések rendezése. (Lobbéknék.)** Az 1907. XXVIII. t. c. 12. §-a értelmében a fenntartók kötelesek voltak 1910. év június 30-ig biztosítani a törvény 2–3. §-ban megállapított legcsekélyebb fizetést. Ha erre a 15. §-ban megállapított szegénységük miatt képesek nem voltak, tartoznak 1910. év szeptember 30-ig a törvényben megállapított módon a hiányt pótló államsegélyért a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez fordulni. A törvény kimondja, hogy az oly fenntartó hitközség, amely az 1868. évi XXXVIII. t. c. 35. §-ában engedélyezett 5%-os iskolai adót ki nem vetette, államsegélyt nem nyerhet. Az államsegélykerő folyamodványban feltüntetendő és okmányokkal igazolandó, hogy az iskola a törvény összes feltételeinek megfelel. A napokban Csanád és Pécssegyházmegye főpásztorai utasították rendeletileg az érdekelt fenntartókat, hogy az államsegélyt e hó 30-ig kérévnyezzzék.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

K. F. Amit kertnek használ, az csak kertnek tekinthető és nem udvarnak és ez esetben a kertvártás díjat nem kérheti. Különben díjlevelé határoz. Forduljon tájékoztató tanácsért az egyházmegyei főtanfelügyelőséghez. — M. J., H. E., M. A., Zs. K., M. M. és O. B. Levélben feleltünk. — K. F. Ha a könyv vagy tözet megjelenik, ismertetni fogjuk. — H. F. A meghívást ez a szám hozza. — V. J. Beérkezett. — P. F., G. Gy. Készséggel támogatjuk. — K. K. Beérkezett. Nem. — Z. A. Megsürgöttük. — H. F. Az oklevelet szerezzé meg. — H. L. A jegyző elhárása önkényes. Az egyházmegyei főhatóság által kiadott utasítás az irányadó. — H. S. Kerdeztél szerkesztő táskák. Budapest, IV., Molnár-utca 26. — F. A. A vallás- és közoktatásügyi miniszterium VI. b) osztályban. — Z. A. Fölösleges. — T. J. Köszönet az értesítésért. — A. Gy. Kérdéseire válaszunk: 1. A díjlevelben megállapított kert a jegyző el nem veheti. 2. A fizetést előleges részletekben köteles a község kiszolgáltatni. Jelentse az ügyet a közigazgatási bizottsághoz az egyházi főhatóság útján. 3. A tanítói jövedelem megállapítása a díjlevel szerint történik. — T. A. Elküldtük. — K. A. A feleletet elküldtük. — Sch. F. Forduljon oltalomért az egyházmegyei főtanfelügyelőséghez. Cs. R., P. J., ifj. Cz. J., Sz. A. Levélben feleltünk. — Z. D. Beérkezett. — H. P. Magunk is tájékozódunk, mert a kerdeztél ügyben nem ismerünk még általános érvényű intézkedést. — P. K. 1. Ha a felmerést az iskolászki kívánta, a költségeket a fenntartó fizeti. 2. A 30 fillér nem szedhető. 3. A 12. évet betöltött tanuló csak ismétli iskolába járásra kötelezhető. 4. Oly rendeletet nem ismerünk. — W. J. és K. B. Farkas Zsigmond a természetes élet és gyógymoda írója plébános Hangács-on Borsod vármegye. — R. J. Kerlemezze, rendelet nincs, csak a tulajdonjog alapján tartható természetes kötelezettségnek. H. L. Levélben feleltünk. — **Felső zalatna.** Kerlemezze ügyeinek rendezését az egyházi főhatóságnál. — R. L., Sz. S. Válaszolunk. — B. J. Nem köteles. — K. J. Megemlékeztünk. — M. I. A tájékoztatóban már sokszor adtunk hasonló választ; kivételesen levélben feleltünk. — B. P. Az elmaradt példányszámot reklamálja meg a kiadóhivatalnál. Hogy kit választott meg Besztercebányán, arról az ottani iskolászki elnök értesítést küld minden pályázónak. — Sz. M. Igaza van. Az iskola udvarán nem vezethet keresztúti gyalog átjáró. Forduljon oltalomért a főszolgabírói hivatalhoz az iskolászki elnök. — V. K. Támogatni fogjuk.

Tartalom. Wohlmuth Ernő: Az Fótó-alap botrányos elnök-választása. — Az Orsz. Kath. Tanítói Segélyalap közgyűlése. — A Tanítók Országos Szövetsége a hitvallásos oktatás ellen. — Az Fótó-alap közgyűlése. — Fludorovics Zsigmond: A helyes nevelés néhány alapelve. — Szemle: Tanítóegyesületek köréből. — Irodalom, művészet. — Hírek. — Tájékoztató. — A szerkesztőség üzenetei.

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A nmélt. püspöki kar határozata **kötelezőnek** nyilvánította a katolikus népoktatási intézetek pályázatainak a «Népnevelő»-ben való közzétételét.

KIADÓHIVATAL:
Szent-István-Társulat Budapest.
 A KIADÓHIVATAL FŐNÖKE:
LOVÁSZY DEZSŐ.

Pályázati hirdetések minden egyes szávanak egyszeri közlése 6 fillér. Csak azon pályázatok közöltnének, melyeknek díja **előre** lefizetett.

Esztergomi érseki megye.

A nagybodaki róm. kath. osztálytanítói állásra a törvényes jövedelem és kötelezettségek mellett **szept. 8-ig** pályázatot hirdet az iskolások. Pályázatok a felbári plébániához küldendők. 861 1—1

A **csalári** (Nógrád m.) elhalálozás következtében megüresedett róm. kath. kántortanítói állás **szept. 15-én** megüresedő választás útján töltetik be. Javadalmazása: szabályszerű új lakáson és szép nagy kerten kívül 3 kat. hold és 1459 □ öl szántó és rét, 8 ürméter tűzifa, 12 hl. rózspárlér 60 kor. földmunkaváltság 100 kor. megváltott tanítói 328 kor. Községi segély és 328 kor. állami segély; kevés stólaajvédelen és legeltetési jog. Tannyelv magyar. A kötelesegekről személyes megjelenés útján, ami igen előnyös, kiki meggyőződést szerezhet. A kérvények a csalári róm. kath. iskolásokra címezve főt. **Laczkó Lajos** ker. tanfelügyelő úrhoz küldendők Mikszáthvára (Nógrád m.). **Hegedűs János** bussai plébános. 860 1—1

Lábon (Pozsony m.) III. tanítói állásra pályázat hirdetnek. Fizetése 1000 kor., mely összegből államsegély 400 kor., kertü illetmény fejében 20 kor. Kötelessége a reábizott összevont osztályt önállóan vezetni, az ismétlődőket felváltva oktatni, a tanulókat templomba vezetni, ott reáuk felügyelni, kántoriakban segédkezni. Tót nyelv tudása kívánatik. Bemutatkozás előnyös. A róm. kath. iskolásokra címzett folyamodványok **szeptember 15-ig** az alulírottaknál benyújthatók. **Florek Antal** iskolászéki elnök. 872 1—1

A **szogyéni** róm. kath. népiskolához egy osztálytanítói állásra **szept. 8-ig** pályázat nyitattik. Javadalma: egy szona fűtessel, a községtől 100 kor., államsegélyből 900 korona, 20 kor. kertilletmény. A püspöki tanterv szerint tanítja a II—III. osztályt és ismétlődőket. Kötelessége a kántorságban segédkezni. A gyermekeket templomba vezetni, ott rájuk felügyelni. Az oklevéllel ellátott kérvények a plébános, iskolászéki elnökhöz intézendők. 871 1—1

Pályázat a **tardoskeddi** (Nyitra m.) róm. kath. elemi iskola mellett üresedésben levő III-ik és az újonnan szervezett IV., V. és VI. teltát mindössze négy tanítói állásra. A kérvények benyújtásának határpárja **szeptember hó 11.** bezárólag. Az állásokat 1910. évi október hó 1-én kell elfoglalni. Minden egyes állás javadalmazása: 1000 kor. alapfizetés, 20 kor. kertilletmény megváltás s természetben egy szobából álló lakás. Minden egyes tanító köteles a neki beosztott mindennapi iskolásokat a megjelölendő tanteremben önállóan tanítani és a többi tanítókkal felváltva a kántori teendőkben segédkezni. A III-ik tanítói állásra megválasztandó tanító készpénzilletményeit Tardoskeddi község pénztárából, a IV., V. és VI. tanító részben a község pénztárából, részben állami segélyből kapja. A folyamodványok a tardoskeddi róm. kath. iskolások elnökségéhez küldendők. **Dr. Machovich Gyula** plébános, iskolászéki elnök. 867 1—1

Erzsébetkápolnán (Pozsony m., vas. áll. Báfony) róm. kath. osztálytanítói állásra **szeptember 15-ére** pályázat hirdetnek. Lakás: két szoba, konyha, kamra, szükséges melléképületek, házikert. Javadalom 2 hold 751 □ öl szántóföld, melynek jelen használatára 130 kor., gabonaváltság 91 kor., fájárandóság címén 188 kor. (ebből a tanterem is fűtendő), tanítói fizetés 800 kor., kántori 88 kor., alapítvány és ostyasütés után 24 kor. Stóla, offertorium és manuális misék után circa 60 kor., összesen 1381 korona. Tannyelv, hittant kivéve, magyar. A folyamodványok iskolásokra címezve **Rospipál Antal** esperes-tanfelügyelőhöz küldendők ugyancsak Erzsébet-Kápolnára. Az állás szeptember 18-án elfoglalandó.

Tót nyelv ismerete szükséges. A választásnál személyesen kell megjelenni délelőtt 9 órakor. 875 1—1

A **mohorai** (Nógrád m.) róm. kath. elemi iskola második tertiánitói állására pályázat hirdetnek. Fizetése 1000 kor. készpénz, ebből 900 kor. államsegély, 100 kor. a hitközségtől. Lakás, félhold kertilletményért 10 kor. Kötelessége egyik tantermet vezetni, kántoriakban segédkezni. Pályázati határidő **szept. 25.** Kérvények a mohorai plébániához küldendők. **Francsits Nándor**, pléb. 898 1—1

Cziferen (Pozsony m.) a róm. kath. népiskolánál osztálytanítói állásra pályázat nyitattik. Járandóság: a községtől 800 kor., 12 köbm. tűzifa, melyből egy osztály fűtendő 158 kor., államsegély, 100 korona lakáspénz, 20 kor. kertilletmény. Kötelessége: kijelölt osztályokat magyar nyelven tanítani, ismétlőiskolában oktatni, gyermekeket naponként isteni tiszteletra elvezetni. Tót nyelv ismerete szükséges. Kérvények **szeptember 15-ig** róm. kath. iskolásokra címezve küldendők. 900 1—1

Egri érseki megye.

Jászberény r. t. város róm. kath. iskolászéki **szept. 10-ig** egy külvárosi tanító állásra pályázatot hirdet. Javadalma 1100 korona törzsfizetés, 300 korona lakber. Kötelessége az iskolások által reá bízott osztály vezetése. A kellően felszerelt és családi állapotot is igazoló kérvények főt. **Erdős András** pléb., iskolászéki elnök úrhoz adandók be. Az állás azonnal elfoglalandó. **Kertész Gusztáv** iskolászéki jegyző. 868 1—1

A **piricsői** róm. kath. iskolászéki kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma: két szoba, konyha s melléképületek 20 kat. hold, 99 □ öl föld, melynek jövedelméből csak 160 kor. számítottak be az 1000 koronás tisztebe, 60 kor. a beltelkek után nincs felvéve a díjlevélbe. Tannyelv magyar. Pályázni akarók kellően felszerelt kérvényeket **szeptember 10-ére**, mely napon a választás is megejtetik, a nyírbátori róm. kath. plébániához tartoznak beküldeni. **Török Teofil** lelkész, iskolászéki elnök. 850 1—1

Erdélyi egyházmegye.

A **gyimesközéplöki** róm. kath. kántortanítói állás, mely narangozási és sekrestyési teendőkkel is egybe van kötve — nyugdíjaztatás folytán — üresedésbe jött, s erre ezen pályázat nyitattik. Járandóságai: 1. Többféle forrásból 1000 kor. pénz stólaival együtt; 2. Arany- és sekrestyési teendőkért 200—250 kor.; 3. Az arra jogosultnak ötödéves korpótlék államsegélyből; 4. Természetben lakás, mely régi faépületben három szobából áll, pincévek, kamrával és melléképületek, valamint egy kis veteményes kert. Pályázatok beadandók elnökhöz **szept. hó 14-ig** bezárólag. Próba kívánatik szeptember 4., 8. és 11-ik napok akarmelyikén. Kötelességek részint előzők, részint a díjlevélben lesznek felsorolva. **Róm. kath. egyháztanács**, mint iskolászék. 883 1—2

A **segessvári** róm. kath. el. vegyes iskolánál lemondás folytán megüresedett kántortanítói állomásra ezennel pályázat hirdetnek. Javadalma: az egyházközségtől az államsegéllyel együtt 785 korona; 1221 □ öl iskolakert jövedelme 30 korona; a várostól gabonailleték 137 kor. és 6 öl tűzifa 98 korona becsértéssel; évi stólaajvédelen 50 kor. Ezen a törvényben megállapított kántortanítói javadalmazáson kívül az egyházközség a templom pénztárából a közmegelegedéssel végzett kántori működésért évenként külön jutalmat biztosít. Egyelőre, amíg az iskolaépítés ügye eldül, egyszobás lakás. Pályázati határidő **szeptember 17.** Személyes megjelenés szeptember 18-ára kívánatos. A német nyelv tudása előnyben része-

sít kötelessége a III. VI. osztályt a püspöki tanterv értelmében vallásos és hazafias szellemben tanítani, az összes kántori vendéget végezni, gyermekkört szervezni, a gyermekeset vasár-, ünnep- és hétköznap templomba vezetni, két egyházi énekre oktatni. A kellőleg felszerelt kervevény szeptember 17-ére *Debordán Károly*, segésvári plébános-iskolaszék elnökhöz küldendő be. 870 1—1

A **esikszentmártoni** rom. kath. elemi népiskola harmadik tanítói állására pályázat hirdették. Ezen állás javadalmá a polgári községektől 648 kor., havi részletekben és 74 hold kertilletmény, államsegélyből pedig 352 korona sz. az esetleges korpótlék. Továbbá szabad lakás a szükséges gazdasági épületekkel. Kötelessége a kijelölt osztályokat a püspöki tanterv szerinti vezetése, vasárnap, ünnepnap és hétköznapokon a tanulóknak templomban kísérése és azok felügyelete. Szükség esetén a kántori teendőkben való segédkezés. A kellően felszerelt pályázatok *szept. 10-ig* a kántori iskolaszék elnökhöz benyújtandó. Megválasztott állását azonnal köteles elfoglalni *Nagy Antal* elkész. iskz. elnök. 903 1—1

A **kapolnásfalvi** rom. kath. segédkántortanítói állásra pályázat hirdették. Javadalma: a hitközségtől különféle támogatások kamatióvedelméből 12- és szena-bérel 274 kor. 93 fillér, államsegély 200 kor. Tanítói lakás. Kötelessége a kántoriakban segédkezés, a mindennapi és ismétlőiskola oktatása. A felszerelt folyamodványokat a kántori iskolaszék címére kell küldeni szeptember 11-ig kapolnásfalvi (dvarhely m.) *Iskolaszék*. 904 1—1

Győri püspöki megye.

Horvátcsanakban (Sopron m.) megüresedett kántortanítói állás javadalma: lakás, melléképületek: 15 kis hold szántóföld, 1139 □ öl rét; kenderföld, káposztás; 4 méter háza, ugyanannyi rózs; 4 öl kemény tűzifa, 100 köteg rózsa; stola, orgonafás, alapítványi misék közel 128 korona; a községtől fizetésjavítás, tandíj címén 100 kor., ismétlőiskoláért 40 kor., zsellérek és lasoktól 250 kor., egy hold szántóföldet a község megmunkál, a teter termő fölvet lekasálja, betakarítja. Pályázati határidő: *szeptember 15. Iskolaszék*. 874 1—1

Kalocsai érseki megye.

A **bácskertes** rom. kath. kántortanítói állás nyugdíjaztatás folytán megürülvén, arra *szept. 11-ig* pályázat hirdették. Javadalma: 1. a) készpénzben 201 kor. 70 fillér, b) terménybeli járandóságok megváltása címén 218 kor. 24 fillér, c) buzamegváltás (ötven pozsonyi mérő) 335 kor. 32 fillér Bácskertes község pénztárából negyedévi előleges részletekben, 2. ¼ telek föld (9884/1000 h.) és az ehhez tartozó legelőilletmény (31072/1000 h.) haszonélvezete, adóteherrel, 3. 12 öl lágya természetben kiszolgáltatva és a házhoz szállítva, 4. A törvényes korpótlék, 5. természetbeni lakás, mely áll: három padlós szoba, két konyha, élekkamra, pince és istállóból, 6. Kertilletmény 20 kor. 7. 3897 lelek után stolaajóvedelem, nevezetesen: a) keresztelek utáni avatástól 32 fillér, házassági avatástól 32 fillér, b) jegyesek hirdetésétől 10 fillér, c) énekes misétől 40 fillér, d) liberás misétől 1 korona, e) jegyesmisétől 1 korona, f) örökös misék után körülbelül 120 kor., g) kis halott után 50 fill., h) öreg halott után 1 korona, i) búcsúztatókért mérsékelten szabadon számítható díj szedhető. Ostyasütésért külön díj nem jár. Kötelessége: az iskolaszék által kijelölt osztályt vezetni és az ismétlőiskolában díj nélkül tanítani; mindennemű kántori teendőt végezni; a templomi összes isteni tiszteleteken orgonálni, énekelni; a népet és iskolásokat egyházi énekre tanítani; kereszteleseknél, avatásoknál, esketésnél, betegek ellátásánál segédkezni. Csak tanítói és kántori oklevéllel bírók s kik a gregorianumban jártasak, pályázhatnak. Pályázók a választás napján, szeptember 15-én délelőtt 9 órakor személyesen tartoznak megjelenni és magukat a szokásos próbának alávetni. A megválasztott köteles állását azonnal elfoglalni, fizetése az elfoglalás napjától folyósíttatik. A kellően felszerelt kervevények a bacsckertes rom. kath. iskolaszék és községi képviselőtestületre címezve, nagys és sít. *Mészner István* apát-plébános, kerületi esperes úrhoz

Bézdánba (Bács m.) küldendő. *Kürtössy Antal* plébános, iskolaszék elnök, *Nagy János*, iskolaszék jegyző. 816 2—2

Tataháza rom. kath. tanítói állásra, melyre csak nő-tanító választható, pályázat hirdették. Javadalmazása: 1. Évi készpénzfizetés a község pénztárából 587-88 kor. és 198 kor. államsegély havi előleges részletekben s a törvényes korpótlék; 2. 3 kath. hold és 208 □ öl jómínőségű szántóföld haszonélvezete, minden adóteherrel, 3. 2 öl kemény tűzifa házhoz szállítva, 4. Szabad lakás házikerttel, melynek utcai részere azonban építési jogát esetleg fenntartja az iskolafenntartó. Azon esetre, ha előléptetés folytán a helybeli tanító lenne ezen javadalmazásba helyezve, úgy annak állása lesz tanítónóvel betöltve. Ezen állás javadalma: 1. Évi készpénzfizetés: a) a község pénztárából 670 korona; b) a tataházi Kalvária-alapból 130 korona; c) államsegély 200 kor. havi előleges részletekben s a törvényes korpótlék; d) szabad lakás házikerttel. A bármelyik állásra megválasztott tanítónó tartozik a neki kijelölt osztályokat vezetni, az ismétlőiskolás leányokat az iskolában kézimunkára díjtalanul tanítani s a Bajavidéki rom. kath. tanítogyesületnek tagja lenni. Ha az előléptetés megtörténik, az előléptetett tanító a gazd. ismétlőiskola vezetéseért, ha erre a képesítést megszerzi, 100 kor. tiszteletdíjban részesül, ellenesetben az ismétlőiskolát a másik tanítóval felváltva ingyen köteles tanítani. Továbbá tartozik szükség esetén a kántort helyettesíteni, mely esetben rövidebb helyettesítésnél a stólat kapja, hosszabb akadályoztatás esetén pedig maga a kántor kölcsönös megegyezésre fizeti a helyettesítést. A pályázó tanítónó kervevényében kitüntető: vajjon előléptetés esetén reflektál-e a második állásra. A kervevények a tataházi rom. kath. iskolaszékre címezve főtisztelendő *Klanszky Ferenc* apát, esperes-plébános úrhoz Jánosfalma (Bács m.) küldendő. A megválasztott köteles megválasztása után állását azonnal elfoglalni, mely naptól kapja rendes fizetését. *Kovács János* iskolaszék elnök. 869 1—1

A **soltvadkerti** rom. kath. elemi iskolánál megüresedett tanítónó állásra pályázat hirdették. Javadalma: 1. a ft. érseki hatóságtól 500 kor., 2. a hitközségtől 400 kor., 3. államsegély 100 kor., 4. lakás helyett 200 kor., 5. kert helyett 20 kor. A megválasztott vegyes osztályt kezel, amelyen kívül a női kézimunkát díjtalanul tanítja. A folyamodványok *szept. 10-ig Makai Gábor* esperes-plébános úrnál nyújtandók be Akasztón (Pest megye). A választás *szept. 15-én* lesz. Az állás okt. 1-én elfoglalandó. *Papák János*, plébános. 902 1—1

Zombor sz. kir. város rom. kath. iskolaszék részéről a belvárosi I-ső a) fiúosztály tanítói állomására pályázat hirdették. Netáni előléptetés esetén az ekként megürülendő külvárosi tanítói állomás szintén be fog tölteni. Ezen állomásokra csak is férfitanítók jelentkezhetnek, és a külvárosi iskolába a pályázók közül azok, kik bunyevácul is tudnak előnyben részesülni. A belvárosi tanítói állomás évi javadalmazása 1500 korona törzsfizetés, 360 korona lakkör, 20 korona kertilletmény, a külvárosi 1300 korona törzsfizetés 360 korona lakáspenz és 20 kor. kertilletmény. Ezen felül minden tanító a szabályszerű korpótlékban részesül. Az ismétlőiskola köteles ellátásáért külön díj nem jár. A megválasztandó tartozik állását 1910. év november hó 1-én elfoglalni. Minden félreértés elkerülése céljából kijelentetik az is, hogy az iskolaszék mindenkorra fenntartja magának azon jogát, melyszerint az egyes osztályok tanítóit a szükséghez képest és belátása szerint — illetményeik megcsónkítása nélkül — más osztályba is áthelyezze. A kellően felszerelt kervevények a zombori rom. kath. iskolaszékre címezve alul írotthoz legkésőbb *szeptember hó 15-ig* betérjesztendő. Zomborban, 1910. évi augusztus hó 19-én tartott rom. kath. iskolaszéki ülésből. *Féjér Gyula* apát-plébános, iskolaszék elnök. 912 1—1

Kassai egyházmegye.

A **boldogkövaraljai** rom. kath. kántortanítói állomás javadalma: 1. Tandíj 346 kor. 90 fillér, 2. 5 kat. hold 153 □ öl szántóföld jövedelme 43 kor. 96 fillér, 3. Pár-

ber, 7 régi kőből rozs, 7 kőből árpa 112 kor., ehhez készpénz 24 kor. 4. Alapítványozott szentmisékért 30 kor. 5. Stóla 40 kor. 6. Vallásalapból kárpótias a nem katólikusokért 25 kor. 30 fillér. 7. Négy szekér galyfa a községtől 6 kor. 40 kor. 8. Legelő négy szarvasmarhára és négy sertésre, esetleg négy makkoltatás (ha terem makk) természetben 10 korona 40 fillér. 9. Államsegély 362 kor. Tartozik ünnepek és vasárnapokon nemcsak az ünnepek szentmise alatt, de a csendes mise alatt is kántori teendőket végezni. Választás *szeptember 13-án* d. e. 9 órákor. Személyesen megjelenni (saját költségen) szükséges. Pályázati kérvények fenti határidőig róm. kath. plébániahivatalhoz Boldogkőváralja (Abauj megye) küldendők. 873 1—1

A **tolcsvai** róm. kath. iskolaszék a kántortanító nyugdíjba vonulása miatt a kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalmazása a hitközségtől készpénzben havi előlegekben évi 600 kor. Stólaalapítványok földbérletből 194 kor., államsegélyből 206 kor. Kötelessége egyik tanteremben tanítani s a kántori összes teendőket végezni, ismétlőiskolásokot oktatni, dalárdát alakítani. Előnyben részesül, ki társadalmi tevékenységét igazolja. Személyes jelenlét nem szükséges. Pályázati kérvények *szept. 11-ig* a tolcsvai róm. kath. plébániahivatalhoz küldendők. Megválasztott az állást mielőbb tartozik elfoglalni. *Kolbay Gergely* szentszéki tanácsos, isksz. elnök. 901 1—1

Nagyvárad latin szert. egyházmegye.

Kőröstarjáni róm. kath. tanítónői állásra pályázat hirdetik. Kötelessége a leányiskola I—VI. osztályát vezetni, kézimunkát tanítani. Fizetése: hitközségtől 300 kor., államsegélyből 700 kor., 20 kor. kertilletmény, két-szobás lakás, konyha, kamra, pince, mellékhehelyiségek. Kérvények *szeptember 12-ig* plébániahivatalhoz küldendők. 863 1—1

A **szilágycsehi** róm. kath. kántortanítói állásra *szept. 10-ig* pályázat hirdetik. Jövedelme a díjlevel szerint 1000 kor. előleges havi részletekben. Megfelelő lakás, kert és melléképületek. Az állomás *szept. 16-án* elfoglalandó. Folyamodványok a róm. kath. iskolaszékhez intézendők. *Iskolaszék*. 885 1—1

Az **asszonyvásári** róm. kath. kántortanítói állásra *szept. 15-ig* pályázat hirdetik. Javadalma díjlevel szerint. Háromszobás lakás minden mellékhehelyiséggel, 4114 m² konyhakert gyümölcsfákkal, 16 kat. hold és 450 □ öl földnek hasznélvezete 162 kor. értékben, a kegyurtól készpénzben 200 kor., azonkívül buza 372 liter 36 kor. értékben, rozs 872 liter 63 kor. értékben, tűzifa 24 méter 143 kor. értékben, államsegély 375 kor. jogosítottaknak törvényes korpótlék. A föld ezidei hasznából 120 koronát fog kapni, melyből mintegy 20 kor. adója fizetendő. Földadója a kántortanító maga fizeti. Kötelessége a mindennapi hatosztályú osztatlan vegyes iskolát és az ismétlő iskolát vezetni s az összes kántori teendőket ellátni. Alapítványi misékből és temetési stóla-közlő körülbelül 10 kor. A folyamodványok az iskola kegyurához mélt. és főt. dr. *Takács Menyhért* jászóvári prepost úrhoz intézve az asszonyvásári róm. kath. plébániahivatalhoz küldendők be. Posta és vasutállomás helyben. 913 1—1

Nyitrai püspöki megye.

Az **alsószúcsi** róm. kath. iskolánál nyugdíjaztatás folytán megüresedett kántortanítói állásra ezennel pályázat hirdetik. Javadalma 1231 kor. Természetbeni lakás a hozzátartozó melléképületekkel. Választás *szeptember 15.* d. u. 2. Az iskolaszékhez címzett kérvények főt. *Bucskó István* ker. tanfelügyelő úr címére: Diósfalu (Trencsén mellett) beküldendők. *Iskolaszéki elnök*. 850 2—2

Morvagyörödi (Trencsén m.) irtványi iskolához tanító vagy tanítónő kerestetik. Jövedelme megfelelő lakáson és konyhakerten kívül alapítványból 600 kor., másfél hold szántó és öt öl keményfa iskolafüftetési kötelezettséggel. A fizetés 1000 koronáig államsegéllyel való kiegészítése kéretni fog. Tót nyelv ismerete szükséges. Az iskola negydfél kilométernyire a községtől forgalmas országút mellett van. Kérvények *szept. 12-ig*,

a választás napjáig, róm. kath. plébániahivatalhoz Morvagyörödra küldendők. Személyes megjelenés előnyös. 866 1—1

Terhely (Trencsén m.) róm. kath. magyar-tót nyelvű kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalmazása: községtől és egyháztól többféle címen 815 kor. 64 fillér készpénzben. A kérelmezendő államsegély 184 korona és 36 fillér. A stólaárándóság szokásjog szerint meg van állapítva. Lakás, kert természetben. Kántori próba és választás *szeptember 16-án* d. e. 10 órákor fog megtartatni. Kérvények *Pelczmann János* iskolaszéki elnökre címzendők Terhelyre. Posta helyben. 896 1—1

Terhelyrét és Terhelyfehértakra (Trencsén m.) két róm. kath. tanítónői állásra pályázat hirdetik. Javadalmazása: természetbeni lakás, 1000 kor. fizetés. Az iskola tannyelve magyar-tót. Folyamodók kérvényeiket *szept. 16-ig* multhatatlanul adják be a terhelyi (u. p. helyben) iskolaszéki elnöknek *Pelczmann János*nál. 897 1—1

A **predbosászkai** iskolához két, a **polomavölgyi** iskolához egy tanítói állásra pályázat hirdetik. Fizetés 1000 kor., lakás, kert. Pályázati határidő *szeptember 11.* Pályázatok a bosáci róm. kath. plébániahivatalhoz intézendők. *Iskolaszéki elnök*. 887 1—1

Pannonhalmi főapátság.

Bakonybélben a róm. kath. népiskolánál megüresedett osztálytanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalma: 1000 kor. alapfizetés, melyből 400 koronát a hitközség fizet, a többi államsegélyben kéretik. Ezenkívül a hitközségtől lakbérre 50 korona, kertilletmény 20 korona és tűzifára 16 korona. Kötelessége egyik tanteremben tanítani, az ismétlőket felváltva oktatni és a kántorságban külön díjazás nélkül segédkezni és működni. Ezen állásra csakis okleveles férfitanítók pályázhatnak. Pályázati határidő *szept. 25.* bezarólag, a később érkezett kérvények figyelembe nem vétetnek. Választás *szept. 28-án* délelőtti 10 órákor lesz. Az állás okt. 3-ig elfoglalandó. A kellően felszerelt kérvények az iskolaszéki egyházi elnökhöz Bakonybélbe küldendők. 907 1—2

Pécsi egyházmegye.

Szakály (Tolna m.) róm. kath. iskolánál a II. sorszámú tanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalma az iskolafentartótól 600 kor., egyszobás butorozott lakás fűtéssel 60 kor., lakbérpótlék 120 kor., kertilletmény 40 kor., fizetésekiegészítés államsegélyként 380 kor. Azon esetben, ha az állás a III. sorszámú tanteremmel töltetnek be, az ekként megürült III. sorszámú tanítóállás javadalma a következő: iskolafentartótól 250 kor., élelmezés természetben 300 kor., mosás készpénzben 40 kor., lakbérpótlék 120 kor., kertilletmény 40 kor., butorozott lakás természetben tisztogatás és fűtéssel 50 kor., fizetésekiegészítés államsegélyként 400 kor. Mindkét tanító kötelemét a díjlevel állapítja meg, a kántorságban segédkezni tartozván. Pályázati határidő *szept. 10.* Az állás *szept. 15-ig* elfoglalandó. A kérvények az iskolaszéki elnökséghez intézendők *Kovács Antal*, pléb. 877 1—1

Pályázat róm. kath. tanítói s kántorsegédi állomásra **Faddon** *szept. 20-ig*. Javadalma: 1. törzsfizetés 720 kor. és tűzifa 30 kor. értékben, 2. kertilletmény 20 kor., 3. egy padozott szoba lakásul, 4. a 750 kor. törzsfizetésnek kiegészítése 1000 kor.-ig államsegéllyel. Kötelezettsége: 1. az iskolaszék által kijelölendő osztályokban a mindennapi és ismétlőiskolások nevelőoktatása, a püspöki rendszabályok szerint, 2. kántorsegédkezés s azért eziránti képesítés igazolandó, 3. Köteles a pécsi egyházmegyei róm. kath. tanítóegylet tagja lenni. *Zányi György* pléb., isksz. elnök. 908 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

Alsósztrégován (Nógrád m.) kath. kántortanítói állásra, törvény szerinti kötelességek és javadalmazás mellett, *szept. 20-ig* pályázat hirdetik. Bővebbet *Kaminszky Agoston* plébánosnál. 862 1—1

A **felsőbalogi** róm. kath. kántortanítói állás az 1907. XXVII. t. végrehajtása folytán távozás miatt okt. 1. meg-

üresedik. Jövedelme 1000 kor., melyből 200 kor. államsegélytentezeit ekből csak ezután fog kérteni az eddigi 400 koronához. Iskola és lakás a jövő évben fog javítani. Addig mindkettő bérletmi fog. Szénelyes megjelenés kívánatos. Utazási költségek meg nem terítettek. Választás szept. 18. délután 3 órakor. Vasuti állomás Rómaszombat. Pályázati kérvények *Kupcsák Pál*, iskolaszéki elnökhöz címrendők. Uzapanyt, utolsó posta Friszbalog. 886 1—1

Székesfehérvári egyházmegye.

A kislángi róm. kath. iskolaszék egy osztálytanítói állásra pályázatot hirdet a következő javadalmazással: tartásfizetés a hitközségtől evi 840 korona, kertilletmény 20 kor., 160 kor. államsegély és lakás. Tartozik egy tanteremben tanítani, az ismételőket felváltva oktatni, szükség esetén a kántoriakban segídekezni. Nöfven tanítók előnyben részesülnek. Kérvények *Schmall György* h. pléb. Kisláng (Fejér m.) küldendők. szept. 7-ig. 870 1—1

A sinatelepi (u. p. Felső Fejér m.) róm. kath. uradalmi osztálytanítói állásra szeptember 11-iki határral pályázat hirdetik. Javadalma: készpénz: 320 kor., viaszdíj címen az uradalmi bérlet részéről 5120 kor., tandíj címen a pusztai családok részéről körülbelül 120 kor.; 6-q búza; 4-q árpa; 8-q rozs; 400 q kert; 1200 q föld; egy darab tehentartás téli és nyári takarmányozással; kettő öreg, kettő fiatal sertés legeltetés; szabad lakás; szabad fűtés; hivatalos utazások (tanítói gyűlések, gyónás stb.) utiköltség, vasutig kocsis és 5 korona napidíj; esedékes korpótlék. A tandíjat kivéve az összes illetményeket a sinatelepi bérleti gazdagság folyosítja. Csak képesített tanfériak pályázhatnak; az állás szeptember 20-ig elfoglalandó. Szabályszerűen felszerelt kérvények méltóságos gróf *Wimpffen Siegfried* úrnak intéve, az ercsi uradalom Jóság-Igazgatóságához, Felsőbe küldendők. Dr. *Schoderbeck Lajos*, lelkész-gondnok. 884 1—1

Kisegítő nőfenn tanító kerestetik szept. 15-étől pár hónapra rendes tanítói fizetéssel a *kisperkatai* (Fehér m.) róm. kath. főiskolához. Ajánlatok *Kéri Ferenc* plébánoshoz küldendők. 910 1—1

Székesfehérvári egyházmegye.

Liptóhutyi róm. kath. kántortanítói állásra szeptember 20-ára pályázat hirdetik. Fizetés államsegéllyel 1000 kor. U) lakás. Töt nyelv ismerete szükséges. *Iskolaszék*. 879 1—2

Lisztfalvára (Liptó megye) róm. kath. II. tanító kerestetik. Fizetése 1014 kor. Orgonálásban jártasak előnyben részesülnek. Pályázati határidő szept. 13. *Iskolaszék*. 888 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

Az ivánci (Vas m.) kántortanítói állás pályázata: Javadalom: 13 kat. hold föld, tandíj, karc, gabona 11 q, 8 teglő fa, temetőkaszálys, lélekpenz, stóla és 220 kor. államsegéllyel együtt 1000 kor. Kötelessége a díjlevélben foglaltak szerint a kijelölt osztály és ismétlősök lelkis-méretes oktatása és vallásérkölesös nevelése. Az összes templomi, valamint a napi szentmisénél az oltár körül szolgálát, valamint a harangoztatás. Gregorián zenében jártasság. Pályázati határidő szept. 5. Választás 9-án d. e. 9 órakor. Személyes megjelenés szükséges. A kérvények az ivánci esperesi hivatalhoz intézendők. *Ivánci Horváth József*, esperes. 814 2—2

A szőcei róm. kath. elemi iskolánál osztálytanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalmazása a hitközségtől 100 kor., államsegély 900 kor., kertilletmény 20 kor., egy szoba butorozattal. Kötelessége a rábizandó osztályokat és az ismételőket tanítani, a gyermekeket templomba vezetni és ott rájuk felügyelni. A kántortanítót szükség esetén díj nélküli helyettesíteni. Pályázók kérvényeiket szept. 15-ig alulírottához küldjék. Az eskü és illetőségi bizonyítvány a kérvényhez melléklendő. Csak nőfenn tanítók pályázhatnak. Az állás október 1-én elfoglalandó. Szőce (Vas m.), u. p. Zalabáshágyrimán *Angyal György* plébános, isk. elnök. 891 1—1

A zalaszentgyörgyi plébániába kebelezett *Kávás* fiók-községben a kántortanítói állás megüresedvén, annak betöltésére szept. 18-ára pályázat hirdetik. Jövedelem: szabad lakás, két szoba, konyha, kamara, faszín, 6 hold szántó, ehelyett 150 kor. készpénz, 700 q rét, ehelyett 30 kor. Tanítói fizetés 185 kor. 80 fillér, terményekben 3 1/2 pozsonyi mérő buza, méreje 8 kor., 3 1/2 pozsonyi mérő rozs, méreje 6 kor., összesen 40 kor., 14 székertűzifa per 3 kor., összesen 42 kor., lélekpenz 11 kor. 20 fillér, 3 akó bor per 10 kor., összesen 30 kor., egész járandóság 503 kor. 80 fillér, ehhez eszközleendő államsegély 496 kor. 20 fillér, összesen 1000 kor. Pályázók tanítói képesítéssel felszerelt folyamadványukat a zalaszentgyörgyi plébániahivatalhoz küldjék, u. p. Alsóbagod. Nők nem pályázhatnak. A zalaszentgyörgyi plébániahivatal. 893 1—1

Salfai plébániához tartozó nagyszonyfai róm. kath. iskolaszék hat havi időtartamra terjedő segédtanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetése községi pénztárból havi előleges részletekben 66 kor. 66 fillér. Választás szeptember 8-án. Salfa, posta Acsád. *Magyar László*, plébános. 899 1—1

Váci egyházmegye.

Bujákon (Nógrád m.) kath. tanítói és kántorsegéd állomásra pályázat szept. 12-ig. Javadalom: községtől 448 kor., kántortól 240 kor., államtól 312 kor., kertpenz 20 kor., gazdasági ismétlőtér községtől 40 kor., államtól keretik 60 kor. Lakás. *Plébános*.

Újkécskei róm. kath. elemi népiskolánál megüresedett osztálytanítói állásra pályázatot hirdet szeptember 8-ig bezárólag. Javadalma: 1000 kor. és pedig 360 korona államsegély és 646 kor. a községtől. Továbbá 200 kor. lakber és 50 korona kertilletmény. Kötelessége a díjlevélben megállapítva Fériak és nők pályázhatnak. Szabályszerűen felszerelt folyamadványok alulírottához küldendők. *Hainiss Dezső* esperes-plébános. 895 1—1

Nagykőrösre okleveles vagy képezdét végzett róm. kath. segédkantortanító kerestetik, ki tanításban, kántorságban jártas, jóhangú. Fizetése havi 50 kor., vagy 20 kor., teljes ellátás, mosáson kívül. Állás szept. 15-én elfoglalandó. Kérvények alulírottához intézendők. *Ulrich Béla*, kántortanító. 900 1—1

Veszprémi egyházmegye.

Borszöröcsökre kántortanítói állásra hirdetek pályázatot szept. 18-ára. Jövedelme 1500 kor. Ha az osztálytanító választatnék meg, ezen állás is betöltetik, melynek jövedelme 1000 kor. Kérvények Plébánia Somlóvásárhely küldendők. 889 1—1

Balatonberényi róm. kath. osztálytanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalmazása: 1000 kor., egy butorozott szoba, fűtés. Kötelességi díjlevélben körvonaloztatnak. Kántori képesítővel bírók előnyben részesülnek. Az állás szept. 15-én elfoglalandó. Kérvények szeptember 10-ig *Frászt Endre* plébános-elnökhöz Balatonberénybe küldendők. 905 1—1

A geszti (Somogy m.) róm. kath. osztálytanítói állásra pályázat hirdetik. Jövedelme butorozott szoba, fűtés, tisztogatás, a politikai községtől 510 kor., államsegély 440 kor. Kötelessége az I-II. osztályt tanítani, az összes tankötelességeket naponként templomba kíséreni s rájuk felügyelni, az ismétlősöket vasárnap oktatni, a kántori teendőben díjtalanul segédkezni. Kérvények szept. 15-ig az isk. elnökhöz küldendők. 881 1—1

A kereseligetű róm. kath. elemi népiskola I. és II. osztálytanítói állására pályázat hirdetik. I. osztálytanítói állás javadalma: két szoba, konyha, kamra. Iskolapénztárból 520 kor., konyhakert fejében 20 kor., államsegély 480 kor. II. osztálytanítói állás javadalma: két szoba, iskolapénztárból 100 korona, konyhakert fejében téli fűtés, államsegély 900 kor. Mindkét tanító fizetését 12 havi előleges részletekben kapja. Kötelességei: a kijelölt osztályokat vezetni, a gyermekeket templomba kíséreni, egyh. körmenetknél és bármely istentiszteletnél rájuk felügyelni, kántoriakban díjtalanul segédkezni. Pályázók ferítanítók oklevél, működési bizonyítvány és

Első magyar vill. erőre berend. hangszergyár.

Stowasser János

császári és kir. udvari szállító.

a m. kir. operaházi tagok, budapesti színházak, zenekadémiák, zenészek, az összes fővárosi iskolák stb. szállítója; a hangfokozó gerenda és a javított Rákóczi-tárogató feltalálója.

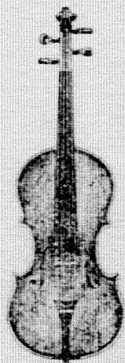
Budapest, II., Lánchíd-u. 5. sz.

Gyár: II., Öntőház-utca 3. sz.

Magyarország legnagyobb vonós
és fuvós hangszergyára.

Azok a minden-
fajta szék gyára-
ban készült hang-
szergyák, ugyszinten
harosát és hang-
szertalkészítéket,
hegedűk, vonó-
s, koronától.

Hangfokozó-
gerenda, mely által
jármaix hegedű,
szonóra, belesz-
ese után sokkal
jobb erősebb hang-
gát nyer (biztos sa-
lert) 1910-11.

Tárogatók 70
koronától.

Harmoniumok
90 koronától.

Pedál-harmo-
niumok legolcsóbb
gyári árában.

Tanerőknek
kedvezmény!

Javítások a leg-
művészebb kivitel-
ben. — Árjegyzék
kiváratra ingyen
bérmentve.

Mindenemű hangszert:

cimbalmot, hegedűt, fu-
volát, grammophont,
zongorát stb. csekél
havi törlesztésre
szállít

NOWOTNÝ J. Budapest, VI. kerület,
Nagymező-utca 21. sz.

Kérjen hangszer-árjegyzéket.

41-11

Elsőrangú műremek
csak a Zimmermann-féle
harmoniumok!

Az előkelő valódi
Zimmermann-féle

HARMONIUMOK

legelőnyösebben beszerezhetők közvet-
len a Moszkva, Riga és Londoni

HÖRL NÁNDOR
Pozsony, Ferenciek-tere 4.

Fotiszt. papság és tanároknak
kényelmes részletfizetés.

Harmonium-katalogus ingyen!

Üzletek: Lipcse, Szent-Pétervár,
Moszkva, Riga és London.

Vetítőgépet az iskolának!

A Hollós-féle vetítő taneszközök műinté-
zete kibocsátotta II. számú diaposzitiv jegy-
zékét az iskoláknak készülő képeiről.

A sorozatokhoz paedagogusok írják a
«Szövegeknyveket». A vállalat paedagógiai
tanácsadója Moussong Géza, fővárosi igazgató.

A körültekintő, szakszerű összeállítás dacára
a Hollós-féle műintézet képei a legolcsóbbak,
s mégis minden sorozathoz díjtaianul csatol-
ják a megfelelő szövegeknyvet.

Az iskolai oktatás élénkítésére és értékének
emelésére igen fontosak a vetített képek. Ol-
csóságánál fogva minden iskola beszerezheti.
Kezelése egyszerű.

A vetítőgép ára 80—100 korona. A dia-
pozitivek darabja 1 korona.

Tessék jegyzéket kérni a HOLLÓS-
féle műintézettől, Budapest, VII.,
Lövölde-tér 7. szám

NÉPISKOLAI GIMTÁBLÁK

45—60 cm. nagyságban, rendki-
vül tartós, ölmazott acélbadog-
lemezből, fehérzománc alapfes-
tessel, fekete nagybetűs felirattal,
az itt látható mintarajz szerint
színes magyar címmel ellátva
darabonként 10 koronáért megrendelhetők.

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

könyvkiadóhivatala és könyvkereskedése részv.-társ.
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28 B. sz.
Bármely más felirat jutányos áron megrendelhető.

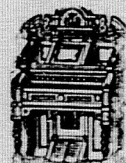
278

Orgona-harmoniumokat

mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ ÉS TSA

Budapest, X., Delej-utca 25/B (Tisztviselőtelep).

Pedálos harmoniumok mindkét rendszer
szerint és minden nagyságban pontos orgo-
na-méretekké templomok, szemináriu-
mok részére és mint gyakorló orgonák.

Bérmentes szállítás az utolsó
vasuti állomásig.

Tanerőknek s lelkeseknek különös szá-
zalékengedmény. Árjegyzék ingyen és
bérmentve. Részletfizetés engedélyezve.

93